

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Kristel Kolberg
ÕUESÕPPE RAKENDAMINE TALVEL EESTI LASTEAEDADE NÄITEL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: MSc Aigi Kikkas

Tartu 2019

ÕUESÕPPE RAKENDAMINE TALVEL EESTI LASTEAEDADE NÄITEL

Resümee

Lasteaedade õpikeskkonnaks on peamiselt siseruumid, kuid alternatiivne võimalus on õpet rakendada õuekeskkonnas. Õppe-ja kasvatustöö kavandamisel saab õuesõpet kasutada õppekava eesmärkide täitmiseks terve aasta vältel. Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada õpetajate arusaamad õuesõppe mõistest ning kui sagedane on õppe-ja kasvustustegevuste planeerimisel ja läbiviimisel õuesõppe võimaluste kasutamine talvel, milliseid õuesõppe tegevusi talvisel perioodil läbi viiakse ja millised tegurid tegevuste läbiviimist mõjutavad. Uurimuses osales 81 lasteaiaõpetajat üle Eesti linna- ja maapiirkondadest.

Uurimistulemustest selgus, et lasteaiaõpetajad mõistavad õuesõpet erinevalt. Õpetajad rakendavad õuesõpet talvisel perioodil enamasti korra nädalas või vähem ning kõige enam viidi läbi vaatlust ja uurimist valdkonna Mina ja keskkond raames. Tegevuste läbiviimist talvel mõjutab lasteaiaõpetajate hinnangul eelkõige õpetaja motivatsioon. Bakalaureusetöö lisades on võimalus tutvuda õpetajate poolt välja toodud õuesõppe tegevustega, mida saaks erinevaid õppemeetodeid kasutades rakendada talvisel perioodil.

Võtmesõnad: Õuesõpe, lasteaed, talv, õppemeetodid

IMPLEMENTING OUTDOOR STUDYING DURING THE WINTER ON THE EXAMPLE
OF ESTONIAN KINDERGARTENS

Abstract

The teaching environment for kindergarten is mainly indoor but an alternative approach in teaching is outdoor learning. When planning teaching and educational work, outdoor learning can be used to complete the objectives of the curriculum throughout the year. The aim of the given thesis is to determine how often kindergarten teachers use outdoor learning opportunities in winter and the activities carried out. The study involved 81 kindergarten teachers from urban and rural areas in Estonia.

According to the results of the given research teachers understand outdoor studies differently. Kindergarten teachers implement studying outdoors in winter usually only once a week or less. Most of the research of the thesis was carried out keeping in mind the topic of me and the environment and the results showed that teacher motivation is the primary factor in organizing outdoor activities. The winter activities outlined by the teachers are presented in the appendix of the given thesis.

Keywords: Outdoor learning, kindergarten, winter, studying methods

Sisukord

Resümee.....	2
Abstract.....	3
Sisukord.....	4
Sissejuhatus.....	5
Õuekeskkond kui mitmekesine õpikeskkond.....	6
Õuesõppe kavandamine talvel.....	8
Õuesõppe läbiviimist toetavad õppemeetodid talvel.....	10
Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused.....	13
Metoodika.....	14
Valim.....	14
Mõõtevahend.....	15
Protseduur.....	16
Tulemused.....	17
Arutelu.....	22
Töö piirangud.....	25
Töö praktiline väärtus.....	25
Tänu sõnad.....	25
Autorsuse kinnitus.....	26
Kasutatud kirjandus.....	27
Lisad.....	32

Sissejuhatus

Lasteaiaõpetajad valivad õppe- ja kasvatustegevusi planeerides erinevaid meetodeid. Üheks aktiivõppe meetodiks on õuesõpe, mille rakendamist toetab koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava sarnaselt Põhjamaadega (Alusharidus, 2015), kus õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi nii siseruumides kui ka välikeskkonnas (Shumilov, 2017). Eesti koolieelse lasteasutuse seadus (2018) näeb ette, et lasteaias tuleb õppe- ja kasvatustegevusi viia läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2011) järgi tuleb õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel ja korraldamisel last suunata ümbritsevas looduses märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama). Lisaks on toodud välja, et õuekeskkonnas viiakse läbi ka kunstitegevusi. Seega on õuesõpe oluline tööriist lasteaias, mille läbi saab rikastada õppe- ja kasvatustegevusi.

Õuesõppest räägitakse ja kirjutatakse üha enam, kuid ühest ja selget definitsiooni õuesõppel polegi. Eestis õuesõppest rääkides põhinetakse paljuski teiste riikide näidetel. Autor ei tugine oma töös ühele kindlale õuesõppe definitsioonile, tuues välja erinevaid vaatenurki, leides, et erinevad õuesõppe uurijad, entusiastid ja praktikud on õuesõppele andnud oma tähenduse. Inglismaal asuv Õuesõppe Instituut peab õuesõpet eesmärgipäraseks ja planeeritud kogemuseks välitingimustes. See on lai mõiste, mis hõlmab avastamist, katsetamist, looduskeskkonnaga tutvumist ja sellega ühenduses olemist ning spordi ja seikluskasvatustlikku tegevust (*Institute for Outdoor Learning, s.a.*). Eestis levinud õuesõppe definitsiooniks on „õppimine ehedas keskkonnas vahetu kogemise, isetegemise ja kogetu teistele vahendamisega“ (Sarv, 2006). Haridus- ja ministeeriumi poolt välja toodule, et õuesõppe puhul on tegemist meetodiga (Alusharidus, 2015) vastandub Tuulingu (2018) väide, et õuesõppe pole meetod, vaid filosoofiline lähenemisviis õppimisele. Seega puudub üheselt mõistetav definitsioon õuesõppele, mistõttu tuleks uurida, mida Eesti lasteaiaõpetajad õuesõppe all mõistavad laiemalt. Seejärel oleks võimalik teada saada, kas laiemalt on levinud on üks peamine arusaam või on õpetajate seas arvamused erinevad. Ühtne arusaam õuesõppest aitaks õuesõppe läbiviimist lasteaiati ühtlustada ning õpetajate roll õuesõppe rakendamisel muutuks selgemaks.

Õuesõppe olemus kätkeb endas õuekeskkonnas viibimist ning siinkohal on oluline pöörata tähelepanu ka Eesti kliima eripärast lähtuvalt eri aastaegadele. Antud bakalaureusetöös on tähelepanu all talvine õuesõpe ning talvise perioodi aluseks on võetud eesti kliima eeltalv, päristalv ning kevadtalv (EE, s.a.). Varasemalt on loodud õppevahend, kus on kirjeldatud õuesõppe tegevusi talveperioodil 2-3aastaste laste keele ja kõne

arendamiseks (Kibal, 2014). Uuritud on õuesõppega kaasnevaid ohtusid lapsevanemate pilgu läbi (Truija, 2012), õuesõppega seotud hirme 5-6aastastel lastel (Sokman, 2014) ning kunstitegevuste läbiviimist õuekeskkonnas, sealhulgas talvel (Kopli, 2014). Samuti on talvise ilma mõju uuritud õuelastehoiu kontekstis (Masing, 2017). Aastatel 2014-2015 viidi läbi läbi üle-eestiline uuring, mille tulemused näitasid, et lasteaiaõpetajad ja juhtkonna esindajad peavad õuesõpet oluliseks ning valdkondlike eesmärkide saavutamist toetavaks. Õuesõpet regulaarselt õppe- ja kasvatustegevuse läbi viimisel kasutab samal ajal aga ainult neljandik vastanutest (Tuuling, Õun ja Ugaste, 2015). Autorile teadaolevalt on talvise perioodi õuesõpet Eestis käsitletud võrreldes teiste perioodiga vähem, ent talvine periood moodustab suure osa õppeaastast, mistõttu võiks talvist õuesõpet Eestis uurida senisest rohkem.

Käesolev bakalaureusetöö koosneb kaheks suuremast osast. Töö teoreetilises osas antakse ülevaade õuesõppe olemusest, selle rakendamisest talvel ja läbi viimist toetavatest õppemeetodidest. Töö teises osas kirjeldatakse läbiviidud uurimust ja esitletakse tulemusi.

Õuekeskkond kui mitmekesine õpikeskkond

Õppe- ja kasvatustöö mitmekesistamiseks on oluline valdkondade kombineerimine õuetegevustega (Brügge et al, 2007). Norra lasteaedade riiklikus õppekavas on toodud välja, et lastele tuleb anda võimalus avastada ja kogeda välikeskkonnas looduse mitmekesisust. Lasteaiad peavad toetama lapsi, et nad saaksid õppida loodust tundma ja luua seoseid ning veeta aega õues kõikidel aastaagadel (Framework Plan..., 2017). Uurimusest, kus uuriti ja võrreldi Soome ja Hollandi õpikeskkondi 6-aastastele lastele, selgus, et Soome õppekavas tähtsustatakse nii siseruumides kui ka õuesõpet võrdselt, kuid Hollandis peetakse primaarseks pigem siseruumides läbiviidavat õppe-ja kasvatustegevust (Schumilov, 2017). Norras läbi viidud uuringus tõid praktikud välja, et õues viibimise aeg sõltub lasteaia enda formaadist, st tavalastaedades veedetakse siseruumides ja õues aega peaaegu võrdselt, talvel veidi vähem ning suvel rohkem (Little, Sandseter ja Wyver, 2012). Seda väidet kinnitab ka teine Norra uuring, kus tulemustest selgus, et suvel veedavad lapsed õues päevas 70%, kuid talvel 30% ajast (Moser ja Martinsen, 2010).

Õues viibides saab rakendada õuesõpet, mis on oluline meetod õppe- ja kasvatustöö mitmekesistamiseks näiteks mõistete õppimisel. Erinevate valdkondade liigabstraktseid mõisteid saab õuesõppe abil elavdada, mis aitab lastel mõistetest paremini aru saada (Brügge ja Szczepanski, 2007). Väikeste laste õpetamisel ei sobi omandamiseks valmismõisted

seletuse ja mälu abil, kuna laps ei oska nendega end seostada, seega on tähtis, et lapsel tekiks mõisted isiklike kogemuste vahendusel (Gustavson, 2004). Elulised teadmised moodustuvad, kui metoodiliselt ühendada esteetilised, loodus- ja kultuuriteaduslikud väljendused (Brügge et al, 2007) ning õues õppimine aitab paremini mõista loodusest olevaid seoseid (Tuuling, 2017).

Nii nagu siseruumides, arendavad ka õuekeskkonnas tehtavad praktilised tegevused koostööd ja laste sotsiaalset hakkamasaamist. Praktiline tegevus mõjutab positiivselt laste tervist, motoorset arengut, mängulist tegevust ning keskendumisvõimet (Brügge ja Szczepanski, 2007). Laste jaoks on uued ja põnevad materjalid, mis tekitavad muutustest looduses, olgu selleks siis näiteks jää, lumi, vesi või varjud. Selleks, et last innustada uurimisele, katsetamisele, mitmekülgsele eneseväljendusele ja loovale probleemilahendusele, peab pakkuma keskkond erinevaid võimalusi (Hujala, 2004). Lastele tuleb anda võimalust ise proovida. Lapsed on leidlikud ja omavad oskusi, et mitmeid asju ise meisterdada. Samuti vajab laps aega mängimiseks, omandades ühises mängus sotsiaalse kompetentsuse, samuti oskuse teistega arvestada. Kuid selleks, et laps saaks iseseisvalt midagi algatada ja praktiliselt tegutseda, on vaja aega ja vabadust (Gustavson, 2004). Lastele peab võimaldama igapäevast praktilist katsetamist ja uurimist ning ka osalemist aktiivselt tegevustes koos täiskasvanutega ning eakaaslastega (Hujala, 2004).

Laste viibimine värskes õhus ja kokkupuude loodusega on oluline, kirjutab Gustavson (2004) ning pidevas tegutsemises on lapse meeled aktiivselt töös, lisab Tuuling (2017). Paraku suunduvad lapsed uuringute põhjal aina rohkem oma vanemate jälgedes, kelle töö ja elu toimub aina rohkem peamiselt siseruumides (Svens ja Juvonen, 2016). Kui õppida suhtlema loodusega, siis kasvab ka kindlustunne (Brügge ja Szczepanski, 2007). Ka pimedamal ajal on võimalik tutvuda loodusega, kuulata erinevaid helisid, võtta teemaks hirmu pimeduse ees ja jagada üksteisele turvatunnet kirjutavad Brügge ja Szczepanski (2007). Vienola (2003) lisab, et looduses viibides on teadmiste vahendajaks kogu keha. Üllatusi täis kohtumisel kontrollimatu väliskeskkonnaga saab õppija võimaluse tunnetada terviklikkust teistsugusel viisil võrreldes siseruumis paikneva õpikeskkonnaga (Grahni, 2007). Järgnevalt antakse ülevaade õuesõppe kavandamisest talvel.

Õuesõppe kavandamine talvel

Selleks et õuesõpe oleks õppe- ja kasvatus töö juures tulemuslik, tuleb kavandada õppeaasta alguses õuetegevuste plaan, mis hõlmab tervet aastat. Et õuesõppe planeerimine muutuks harjumuseks, on vajalik määrata kindlad ajad, mil minnakse õue ning teha seda järjepidevalt (Brügge et al, 2007). Sealjuures on vajalik, et õpetajal oleks võime reageerida ootamatustele ning seda õppe- ja kasvatustegevustes kasutada (Tuuling, 2017). Mida enam on õuesõppe tegevused seotud tubaste tegevustega, seda rohkem muutub õuesõpe loomulikumaks (Brügge et al, 2007). Õpetajal tuleb õuesõppe planeerimisel lähtuda tegevuste kavandamisest, läbiviimisest ning analüüsist - nii nagu sisetingimustes läbiviidavate tegevuste puhul. Tegevuse lõpus on hea lastelt küsida tagasisidet, sest läbi reflekteeriva arutelu kujuneb mõtestatud teadmine (Brügge et al, 2007).

Lisaks õuesõppe kui loomuliku tegevuse kavandamisele talvel on oluline, et õpetajal endal oleks valmisolek õuekeskkonda lapse arengu toetamisel kasutada. Suurbritannia uuringus toodi välja, et õpetajad kipuvad teadmisi andma pigem siseeruumides kui välitingimustes (Jenkins et al., 2011), mistõttu peab õpetaja eelkõige ise leidma õuesõppes väärtust ja tahtma õuesõpet rakendada. Selleks on vaja, et õpetajatel oleksid mugavad tingimused ja motivatsioon (Bento ja Dias, 2017). Kolleegide seas tasub õuesõppe teemal vestelda (Hujala, 2004) ning kaasata teisi õpetajaid samuti tegevustesse (Tuuling, 2017). Woods (2017) lisab, kolleegidega tuleb suhelda avatult õues viibimise teemal ja teha selgeks, kas näiteks ilm on halb õpetajate või laste jaoks. Hea omavaheline suhtlus võib õuesõppe kui meetodi rakendamise muuta lasteaiasiseselt lihtsamaks ning õpetajad saavad vahetada ideid ja kogemusi.

Õpetajal, kellel on valmisolek läbi viia õuesõpet talvel, tuleb meeles pidada õueala ja selle eripärasid. Õueala, olenemata suurusest ja kujust omab elemente, mis mõjutavad seda, kuidas ala arendada ja kasutada (Tuuling, 2017). Lapsed vajavad sobivat keskkonda iseseisvalt avastamiseks. See eeldab aga sobivaid rajatise ja ehitise õuealal (Brodin ja Lindstrand, 2006). Õpetaja saab lapsi suunata loodust märkama, uurima ja selle muutusi tähele panema, vastastikuseid seoseid mõistma ning selleks on õueala igati kohane (Timoštšuk, 2007). Planeerides tegevustele aega tuleb silmas pidada, et liikumiseks maastikul vajab laps ruumi ja aega, et liikumine saaks toimuda vabalt ja spontaanselt (Gustavson, 2004). Seega tuleb õuesõppe kavandamisel arvestada ka õueala võimalustega ning näha võimalikke lahendusi, kuidas seda kasutada.

Õuealaga arvestamise järel on tähtis meeles pidada õuekeskkonna tingimusi.

Põhjamaal elades on neljal erineval aastaajal oma ilmastikutingimused, mille tõttu ei peaks õppe- ja kasvatus töö lasteaias jääma nelja seina vahele (Raadik, 2010). Eestis algab esimese ajutise lumikatte moodustumise ja esimeste külmailmadega eeltalv, mille saabudes langeb ööpäeva keskmine õhutemperatuur harilikult alla 0 °C. Päristalve ehk talve algus saabub püsiva lumikatte tekkega, kuid kui sellele eelneb lumeta külmailmade ajajärk, peetakse selle algust talve alguseks. Võib aga juhtuda, et esimene lumi jääb püsima kogu talveks, siis jääb sel aastal eeltalvine aastaeg vahele. Kevadtalve iseloomustab lume sulamise periood ning see algab sulailmade ja lumikatte paksuse vähenemisega (EE, s.a.). Eeltalv, päristalv ja kevadtalv moodustavad kokku pika talvise perioodi, mil õuesõppe tegevusi saab samuti rakendada võttes arvesse väliskeskkonnast tingitud tegureid.

Kliima loob omad tingimused õuesõppe rakendamiseks, mistõttu on vajalik kohaneda vastavalt temperatuurile ja ilmanähtustele. Toimetuleku aluseks välitingimustes on see, et kehal oleks soe. Riietuda tuleks “kihilisuse põhimõtte” järgi, mis tähendab, et kantakse mitut õhukest rõivast ühe paksu asemel. Rõivad peaksid kaitsma tuule eest, olema vastupidavad ja praktilised. Vill hoiab sooja ka siis, kui see märjaks saab. Sama ei saa väita puuvilla kohta, mis nimelt tõmbab ligi niiskust, mis hakkab keha jahutama. Kindlasti tuleks kasutada kindaid, millel on pikem randmeosa, mille juures labakindad on soojemad kui sõrmikud. Tähtsal kohal on müts, mis aitab hoida kehasoojust ning lisaks tuleb kanda kaelarätti (Brügge, 2007). Valel riietumisel on lisaks külmetamisele oht ka ülekuumeneda, kui riietuda liiga paksult, kirjutab Timoštšuk (2007). Samuti tuleb olla jalatsite valikul tähelepanelik, sest need peavad olema mugavad ning kaitsma lapse jalga. Kui on märg ilm, siis tuleb niisketesse kohtadesse minnes kanda kummikuid. Vihma eest kaitsevad vihmakindlad riided, kuid on oluline, et need hingaks, vastasel korral ei käi õhk läbi ning keha muutub märjaks (Brügge, 2007). Laps peab end õues tundma mugavalt (Tuuling, 2017) ning siinkohal on väga tähtsal kohal ilmale vastav õige riietus (Brügge ja Szczepanski, 2007).

Lisaks õueala eripärade ja ilmaga arvestamisele tuleb läbi mõelda õuesõppe tegevuste planeerimisel, milliseid vahendeid vaja läheb (Tuuling, 2017), kuid samal ajal ka arvesse võtta looduslike tingimusi (Vienola, 2003). Õuesõppe puhul saab suurt osa tegevustest seostada loodusega ja looduslike vahenditega (Kulderknup, 2009), seega on õuekeskkonnas juba paljuski olemas erinevate võimalustega vahendeid, mida lastega kasutada saab. Võimalik on kasutada tegevustes erinevaid looduslike materjale ja julgustada lapsi nägema tavapärastes materjalides nagu näiteks liiv, lumi või pori uudseid lahendusi kirjutab Saarlo (2013). Alati ei ole võimalik kõiki esemeid koheselt loodusest leida ning naturaalsete esemete

asemel tulevad sellisel juhul appi mulaažid, maketid, tegevuste pantomiimiline kujutamine ja pildimaterjal (Õunapuu, 2003). Seega tuleb planeerimisel läbi mõelda vahendite kasutamine talvises õuekeskkonnas või vajadusel kasutada juba olemasolevaid. Järgnevalt antakse ülevaade õuesõppe läbiviimist toetavatest õppemeetoditest võttes arvesse talvist perioodi.

Õuesõppe läbiviimist toetavad õppemeetodid talvel

Võimalusi talviste olude ärakasutamiseks õppe- ja kasvustustöös on mitmeid. Põhjamaade näitel julgustab Rootsi koolieelse lasteasutuse õppekava kasutama õueala uurimiseks, avastamiseks ja lapse enda algatatud mängudeks (Taguma, Litjens ja Makowiecki, 2013). Kuna laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu (Koolieelse lastesutuse riiklik õppekava, 2011), siis tuleb õuesõpet rakendades valida sobivaim õppemeetod. Valik oleneb sellest, milline etapp õppeprotsessis parajasti on. Alustada tuleks õppetegevust häälestusega, äratada huvi, seada eesmärged või äratada eelteadmisi. Järgmises etapis on oluline toetada uue materjali tähendusse süvenemist ning uue informatsiooni ühendamist tuttavaga. Edasist sügavamalt õppimist toetavad meetodid, mis lisaks uue info edastamisele suunavad õppijaid oma mõistmis- ja õppimisprotsessi teadlikumalt jälgima. Need õppemeetodid, mis toetavad õpitu kasutamist uutes seostes ja uutes olukordades ning isikliku tähenduse loomist, sobivad tähenduse refleksiooni etappi (Karm, s.a.).

Alljärgnevalt on välja toodud erinevad meetodid, mida saab kasutada õuesõppe rakendamiseks talvel. Õppemeetodite valik põhineb Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2011) eesmärkidel. Samuti arvestas autor Gagné õppeühiku mudeli järgi õppimisprotsesside välise toetamise võimalikkust (Krull, 2008).

Üheks õuesõppe rakendamise õppemeetodiks talvel on *vaatlus*, mis on esitatud antud töös seotuna objektide uurimisega. Vaatluse käigus peaksid olema hõivatud kõik lapse meeled (Saarso, 2013). Timoštšuk (2005) lisab, et seda on vaja mälu ja tunnetusseoste tekitamiseks. Täiskasvanu roll on pakkuda mängulisust ning anda lapsele iseseisvaid konkreetseid vaatlusülesandeid (Saarso, 2013). Suunavad küsimused sobivad hästi vaatluse juhtimiseks (Timoštšuk, 2005). Vaatlusel keskendutakse eseme või nähtuse omadustele, üldkujule, suurusele, põhiosale ning värvusele jne, kirjutab Saarso (2013) *Uurida* saab väliskeskkonnas luupide ja suurenduspurkide abil pea kõike, mis omakorda annab võimaluse välja tuua väikeseid detaile (Vienola, 2003). Lastega saab uurida loomade tegevuste jälgi, mõõta looduses erinevaid pikkuseid, vaadata ja uurida lund (Brügge ja Szczepanski, 2007). Vienola

(2003) kirjutab, et talvel, mil õues on hämar, võiks lastega kasutada taskulampe, mis pakuvad võimalusi valguse ja varjudega mängimiseks.

Lapse kasvamisel on väga tähtis roll mängulisel tegevusel ning seeläbi areneb tema isiksus. Seda nii emotsionaalselt, sotsiaalselt, füüsiliselt, esteetiliselt, vaimselt mälu ja mõtlemise kaudu, kirjutab Vienola (2003). *Õppemäng ehk didaktiline mäng* on seotud teatud eesmärkide saavutamisega koosnedes õppeüleandest, mängulisest ülesandest ja tegevusest, mängureeglist ning mängu tulemusest. Õpetaja on õppemängu puhul nii mängu tutvustaja, reeglite selgitaja kui ka tegevuse juhendaja ning lisaks ka võrdväärne mängukaaslane. Tähtis on mitte alla suruda laste endi huve ja omaalgatust ning seda saab toetada õpetaja. Hea on näitlikustada sõnalisi tegevusi ja juhendamist piltide, mänguasjade, esemete abil. Matkima hakkab laps vaid talle lähedast ja mõistetavat, mis asub lähima arengu tsoonis. Seetõttu on teadaud määral vajalik toimingute või episoodide ettenäitamine. Reeglite täitmine peab olema eakohane. Õppemängud aitavad laste teadmisi süvendada ja täpsustada ning kasutada neid uutes tingimustes ning see toetab õppimist (Ugaste, 2005). Erinevaid õppemänge saab läbi viia õues olles talviste rahvakalendri pühade ning tähtpäevade tähistamiseks kirjutab Vienola (2003). Mänguliselt lähenedes saab tutvustada lastele liikluse põhitõdesid (Maanteeamet, s.a.).

Paaris- või rühmatöö tähendab seda, et rühm on omakorda jaotatud paarideks või rühmadeks. See annab võimaluse igale lapsele ühise eesmärgi nimel töötada. Samuti õpetab see kohustust tegutseda täpselt ning vastutuse kandmist tulemuse eest. Rühmatöös ei harjutata lapsi mitte üksnes õppetöök, vaid see õpetab ka edaspidises elus iseseisvalt või kaaslastega toime tulema (Nilk ja Saul, 2008). Rühmatöö käigus arendatakse teadmisi ja koostöö-, suhtlemis-, ja analüüsimisoskust (Luik, s.a., viidatud Baum-Valgma, Šmõreitsik, 2010 kaudu). Õpetaja peab tundma lapse arengut ja õpetamise metoodikat, et suuta arvestada rühmatööd korraldades nii ühe lapse kui ka kogu rühma vajadusi ja iseärasusi. Ka rühmade moodustamine tuleb eelnevalt läbi mõelda, et tegevus oleks võimalikult tulemuslik (Nilk ja Saul, 2008). Rühmadesse saab jagada lapsi mitmeti: näiteks pikkuse, sünnipäeva või juuste värvi järgi. Et tulemus oleks ootamatum ja põnevam tuleb rühmade moodustamise viise varieerida (Luik, s.a., viidatud Baum-Valgma, Šmõreitsik, 2010 kaudu).

Eelkoolieas on hea viia läbi *katseid*, mis võtavad pigem vähe aega ning samuti peab nende tulemusi olema kerge jälgida. Huvi ühe seiga juures pikka aega tähelepanu hoida sõltub lapse vanusest. Õpetaja peab lähtuma katset planeerides sellest, mis on katse eesmärk ehk mida peavad lapsed peale katset teadma või oskama. Katset on hea sisse juhatada küsimusega huvi äratamiseks. Õppeotstarbeline katse võib toetuda oletusele, mida katse käigus saab asuda

kontrollima. Seejärel saab see kinnituse või lükatakse ümber. Saadud teadmine kinnistub kiiremini ja põhjalikumalt siis, kui laps saab ise katse läbi teha (Timoštsuk, 2005). Vienola (2003) kirjutab, et katsetada saab erinevate materjalide püsivust pinnal, vee erinevaid olekuid, lume ja jää sulamist.

Tööharjutus aitab mõistete kujundamisel ning teisalt sunnib täiendama töövõtteid- ja vahendeid – selle arendav mõju on mitmekesine ning seda saab rakendada ka õuekeskkonnas. Millegi õppimine toimub eelkõige jäljendamise teel, siinkohal on täiskasvanu esmaseks eeskujuks (Leppik, 2009) ning õpetaja roll on lapsi tegevusse kaasata. Loodusliku keskkonnaga tutvumiseks on hea erinevate saaduste korjamine koos lastega, mille abil saavad lapsed väliskekkonnaga tutvuda. Talvel saab kogutud ürte kasutada soojendava tee valmistamisel. Samal ajal tuleks teadvustada seda, et selline viis on inimestel enda ära elatamiseks olnud väga pikka aega. Samuti saab lastega koos lume sulamise järel vaadelda taimede võrsumist. Looduslike vahendeid meisterdamiseks saab talvisel perioodil lastega koos otsida ja korjata. Samuti saab lastega koos talvisel lumeperioodil õues lund rookida (Saarso, 2013). Talvel linnupesade tegemine ja ülespanek ning toidu jätmine aitab lastel õppida hoolitsemist. Hea tegevus õpetamaks looduse eest hoolt kandmist on koristamine. Tähelepanu tuleb pöörata ka lume sulamise ajale, mil väga palju prahti sulab lume alt välja ning jäätmete sorteerimisele (Vienola, 2003).

Hea võimaluse märgata muutusi looduses annab *õppekäikude* korraldamine väljaspool lasteaeda. See suurendab ka huvi ümbritseva vastu ning küsimuste esitamist. Vastuste andmise asemel tuleks aga õpetajal suunata lapsi arutelule, et küsimuste abil vastusteni jõudmisele kaasa aidata (Tuuling, 2017). Retki saab teha kasutades selleks parke, veekogu-äärseid alasid, metsi, farme, maaomandeid ja ühismaad, mis aitab lastel tunnetada nii kohalikku kogukonda ning ümbritsevat olustikku. (Ambrose, Armstrong 2009). Vienola (2003) märgib, et jalutuskäigud ja matkad peaksid lastele pakkuma lõbu ning olema lapse elus imetlust äratavad ja uudishimu tekitavad momendid ning käskudele ja reeglitele rõhu panemise asemel võiks õpetaja suunata lapsi „mida saab teha” reeglitega. Oluline on tegevuse käigus tagada lapsele turvalisus ning olla valmis teekonnal kokku puutuma ootamatustega. Alustuseks on mõistlik valida lapse jaoks tuntud kohad ning vaadata sihtkoht ise eelnevalt üle. Ka tegevusala tuleb kindlalt määratleda ja lastega reeglites kokku leppida. Lapsed peavad olema õpetaja nägemisulatuses ning suurema ala peal saab kasutada märguannete jaoks näiteks vile (Tuuling, 2017). Lasteaiarühmaga tänavale liiklema minnes tuleb kindlasti rühmas meelde tuletada ka liiklemise reeglid. Meeles tuleb pidada, et tänaval liigutakse paarikaupa käest kinni hoides, keelatud on joosta ja rühmast lahku minna, sõiduteed

ületatakse üheskoos saatja märguande peale ning kõik kuulavad saatjate sõna. Õues, enne lasteaia väravatest väljumist, korratakse eelnevalt räägitu veel lühidalt üle (Maanteamet, s.a.).

Avastusõpe kaasab kõiki lapsi ning toetab nende igakülgset arengut, mille eesmärk on õppimine arusaamisega, kriitilise mõtlemisoskuse ja sotsiaalsete pädevuste arendamine ning loovuse toetamine. Selline õpe loob eeldused omandamiseks mõtteviis ja oskused nähtuste vaatlemiseks, hüpoteeside püstitamiseks, katsete tegemiseks ning saadud tulemuste mõtestamiseks. Tähtsal kohal on selgitamine ja analüüsi ning järelduste tegemine (Hellat, 2012). Avastusõppe eelduseks on probleemsituatsioonide loomine tegevuse käigus, mis paneksid uudishimu tundma ja mõtlema ning see omakorda ärataks soovi midagi teada saada või probleemi lahendada. Konkreetsete tegevuste ja katsete kaudu otsitakse vastuseid. Protsess algab sellega, kui laps märkab midagi teda intrigeerivat, üllatavat või temas küsimusi tekitavat. Õpetaja suunab lapsi, et järgneksid jätku-uuringud, küsimuste püstitamine, ennustuste tegemine, hüpoteeside kontrollimine ning teooriate ja kontseptuaalsete mudelite loomine. Läbi vaatluste, küsimuste ja oma ideede sõnastamine jõutakse järeldusteni, selleks ag on vaja reflekteerida, arutleda ja võrrelda andmeid teiste leituga, tõlgendada vaatlustulemusi ning rakendada ideid uutes kontekstides. Vastus saadakse millelegi sellisele, mida enne ei teatud ning alati ei pruugita jõuda lahenduseni, kuid selguvad selle leidmiseks vajalikud tingimused. Avastusõpet kasutades saab õpetaja toetada lapse iseseisvust, aktiivsust, pühendumist, julgust, enesekindlust, teadmiste ja tõenduse väärtustamist, loodusteaduslikku mõtlemisoskust, probleemide lahendamisvõimet ja koostööoskust. Sisemine motiveeritus kujuneb ise küsides, uurides ja avastades (Jaani, 2013).

Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Bakalaureusetöö uurimusprobleem tuleneb sellest, et talvine periood moodustab suure osa Eestimaa aastaringist, kuid ei ole uuritud, mil määral lasteaedade õpetajad kasutavad õuesõppe tegevusi talvel ning milliseid õuesõppe tegevusi talvel õpetajad rakendavad Eesti lasteaedades. Koolieelse asutuse riiklik õppekava soodustab õuesõppe rakendamist sarnaselt Põhjamaadega (Alusharidus, 2015), kuid ühtset definitsiooni õuesõppele ei ole ning seega ei ole teada, mida lasteaiaõpetajad õuesõppe all mõistavad.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada õpetajate arusaamad õuesõppe mõistest ning kui sagedane on õppe-ja kasvatus-tegevuste planeerimisel ja läbiviimisel õuesõppe võimaluste kasutamine talvel, milliseid õuesõppe tegevusi talvisel perioodil läbi viiakse ja

millised tegurid tegevuste läbiviimist mõjutavad. Uuring pöörab tähelepanu talvisele õuesõppele Eesti lasteaedades ning peegeldab erinevaid arvamusi lasteaiaõpetajate seas.

Töö autor on lähtuvalt eesmärgist bakalaureusetööle püstitanud uurimisküsimust:

- 1) Mida mõistavad õpetajad õuesõppe all?
- 2) Kui tihti viivad õpetajad õuesõpet läbi talvel ja mis seda mõjutab?
- 3) Milliseid õppemeetodeid on lasteaiaõpetajad kasutanud erinevate valdkondade teemade käsitlemisel?

Metoodika

Valim

Valimisse kuulusid kõik Eesti lasteaiaõpetajad ning seetõttu kasutati töös kõikset valimit. Planeeritav valimi suurus oli vähemalt 1 vastanu kõikidest Eesti lasteaedadest, mille e-posti aadressid olid esitatud Riigiportaali (Riigi Infosüsteemi Amet, s.a.) andmebaasis ehk 490 vastanut. Uuringus osalemine oli vabatahtlik ning lõplik valimi suurus sõltus vastanute arvust. Uurimuses osales kokku 81 vastanut, kes kõik olid naissoost. Kõige noorem vastanu oli 23 ja vanim 62-aastane. Tööstaaži oli vastanute seas 1 aastast kuni 43 aastani. Enamik ehk 80 vastanut märkis end töötavat munitsipaallasteaias ja 1 vastanu lapsehoius. Maapiirkonna lasteaiaõpetajaid oli 5 õpetaja võrra rohkem kui linnapiirkonna õpetajaid. Rühma tüüpi juures oli 2 vastanut märkinud rohkem kui 3 rühma tüüpi (Tabel 1).

Tabel 1 Õpetajate taustaandmete kirjeldus (N=81)

Andmed	Vastanute arv	Protsent (%) koguarvust	Keskmine tulemus
Vanus:			
20-30	7	8,6	
31-40	15	18,5	
41-50	25	30,8	
51-60	31	38,2	
61-70	3	3,7	
			46,6
Tööstaaž aastates:			
1-10	25	30,8	
11-20	21	25,9	
21-30	14	17,2	
31-40	17	20,9	
41-50	4	4,9	19,8
Lasteaia asukoht:			
Maapiirkond	43	53	
Linnapiirkond	38	47	
Rühma tüüp:			
Sõimerühm (kuni 3-aastased)	11	13,5	
Lasteaiarühm (3-6-aastased lapsed)	43	53	
Lasteaiarühm (6-7-aastased lapsed)	19	23,4	
Liitrühm (sõime- ja lasteaiarühmaealised lapsed)	15	15,8	

Märkus. N=küsimusele vastanute koguarv.

Mõõtevahend

Andmete kogumiseks kasutati Goole Forms veebipõhise platvormi ankeetküsitlust, mis oli autori poolt koostatud ja võimaldas esitada korraga suurele hulgale lasteaiaõpetajatele uurimuse küsimused. Ankeetküsitlus (Lisa 1) lasteaiaõpetajatele sisaldas 25 küsimust, millest 6 olid taustainfo kogumiseks. Sisu küsimused, mida oli 18, koostas autor teoreetilises osas käsitletud temade põhjal uurimisprobleemist lähtudes. Nende seas oli valikvastustega küsimusi, lineaarskaalal hinnatavaid küsimusi ning avatud ja vabas vormis vastamisvõimalusega küsimusi. Näiteks õuesõppe läbiviimise sageduse juures oli võimalik oli valida 5 vastusevariandi vahel: 1) Ei rakenda, 2) Harvem kui korra nädalas, 3) Iga nädal (1-2 päeval), 4) Iga nädal (3-4 päeval), 5) Iga päev. Õuesõppe tegevuste juures sai vastaja valida sobivad õppevaldkonnad ning küsimuse järel kirjeldada tegevust, kus on kasutatud vastavat õppemeetodit. Lõpuosas oli vastanutel võimalik märkida oma e-posti aadress, juhul kui ta soovib, et talle saadetakse uurimuse tulemused. Valiidsuse tagamiseks toimus enne

põhiuurimuse läbiviimist pilootuurimus kolme lasteaiaõpetaja seas, kus paluti lasteaiaõpetajatel hinnata küsimuste arusaadavust, vastamise võimalikkust ja ajakulu. Küsimustiku alguses olevas sissejuhatavas osas muudeti peale pilootuurimust küsimustiku täitmise ajakulu hulka 5 minuti võrra pikemaks.

Protseduur

Kõikide Eesti lasteaedade e-posti aadressile saadeti e-kiri palvega osaleda uurimuses ja jagada küsitlusankeeti lasteaiaõpetajatega. Lasteaedade e-posti aadressid võeti Riigiportaali (Riigi Infosüsteemi Amet, s.a.) andmebaasist. Autor saatis e-kirjad märtsikuus ja meeldetuletuskirjad aprillikuus. E-kirjas pöörduiti lasteaia juhtkondade poole eesmärgiga saavutada nõusolek koostööks ning neil paluti edastada kiri veebipõhise küsitlusankeedi lingiga lasteaiaõpetajatele. Kuna tegemist oli veebipõhise küsitlusankeediga, siis sai vastaja ise valida vastamiseks sobiva aja. Ankeedi alguses olid selged juhised küsimustele vastamiseks, töö autori kontaktid tekkinud küsimustele vastuste saamiseks. Samuti märkis autor, et sisestatud andmed ei levitata kolmandatele isikutele ning küsitlusankeedi täitmine on anonüümne. Ankeedis ei küsitud vastaja nime ega muid identifitseerimist võimaldavaid isikuandmeid. Küll aga oli vastajal võimalus uurimistulemuste saamiseks lisada oma e-posti aadress ankeedi lõpuosas.

Kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit kombineerituna kvalitatiivse uurimismeetodiga. Kasutades küsimustikku koguti andmeid, mis iseloomulikuna kvantitatiivsele uurimismeetodile koosnes suletud, taustaandmete kogumiseks, ja valikvastustega küsimusi, mis andsid vastajale ette valiku vastuseid, milles tal tuli leida üks või mitu sobivat. Küsimustikus kasutati ka kvalitatiivsele uurimismeetodile omaseid avatud lõpuga küsimusi, mille vastused sisaldasid kirjeldusi, vabu arvamusalaldusi ja hinnanguid. Küsimuste järel said õpetajad soovi korral lisada kommentaari, mis võimaldas autoril teada saada, kuivõrd täpselt probleemivälja tajuti (Õunapuu, 2014). Andmetöötlust alustati andmete ettevalmistusega andmeanalüüsiks. Avatud küsimuste puhul kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi, kirjutati välja kõik vastused ning seejärel grupeeriti sõnastuselt sarnased vastused üldisemateks kategooriateks. Näiteks koostas autor küsimuse „Palun kirjeldage, mida tähendab teie jaoks mõiste õuesõpe“ vastuste põhjal vastuste avaldumise sagedusele pingerea. Andmeanalüüsiks kasutati andmetöötlusprogrammi Google Drive Sheets ja Microsoft Office Excel 2016 ning IBM SPSS Statistics programmi. Talvise õuesõppe rakendamist mõjutavate tegurite leidmiseks võrreldi omavahel võimalikke mõjutegureid ning

selleks kasutati Spearmani astakkorrelatsiooni ning mida suurem oli korrelatsioonikordaja absoluutväärtus ($-1 \leq \rho \leq 1$), seda tugevam oli korrelatiivne seos tunnuste vahel. Aluseks on seoste hindamisel järgmised väärtused: 0,0-0,3/- nõrk seos; 0,3-0,7 keskmise tugevusega seos; 0,7-1 tugev seos (Osula, 2009).

Tulemused

Uurimistulemused esitatakse töös uurimisküsimuste kaupa.

1. Mida mõistavad õpetajad õuesõppe all?

Küsimustiku esimeses küsimuses paluti lasteaiaõpetajatel vastata avatud küsimusele, mida mõistavad nemad „õuesõppe“ all. Autor grupeeris 23 rühma sarnaste sõnastusega vastused ning koostas vastavalt vastuste avaldumise sagedusele pingerea. Sellele küsimusele vastas 67 lasteaiaõpetajat. Kõige populaarsem vastus oli, et õuesõpe tähendab erinevate tegevuste läbiviimist õues, mille märkis vastuseks 21 õpetajat (Joonis 1).

Joonis 1. Lasteaiaõpetajate arusaamad „õuesõppe“ mõistest.

Lisaks tõi üks õpetaja välja küsimuse järel olevale väljale, mis oli mõeldud soovi korral kommentaaride lisamiseks, et oluline on teada, mida õpetajad õuesõppe all mõistavad.

„Oluline on teada, mida õpetajad õuesõppeks peavad, kas lihtsalt õuekeskkonnas õppimist või ümbritseva keskkonaga tutvumist.“ (Õpetaja 1)

Samuti tõid kaks õpetajat välja, et õpetajatel tuleks lähtuda eelkõige laste huvist ning üks teema võib minna tegevuse juures üle teiseks ja õpetaja on tegevuste juures koordinaatoriks.

2. Kui tihti viivad õpetajad õuesõpet läbi talvel ja mis seda mõjutab?

Lasteaiaõpetajatelt küsiti 2. küsimuse juures õuesõppe rakendamise sagedust ühes kuus. 39 lasteaiaõpetajat ehk kõige enam vastasid, et rakendavad õuesõpet planeeritud tegevuste läbiviimisel talvel keskmiselt ühes kuus „igal nädalal 1-2 päeval“. Keegi vastanutest ei märkinud „ei rakenda“ (Tabel 2).

Tabel 2. Õuesõppe planeeritud tegevuste läbiviimine talvel keskmiselt ühes kuus (N=81)

	<i>Sagedus</i>	<i>Protsent</i>	<i>Kumulatiivne protsent</i>
Harvem kui korra nädalas	27	33,3	33,3
Iga nädal (1-2 päeval)	39	48,1	81,5
Iga nädal (3-4 päeval)	11	13,6	95,1
Iga päev	4	4,9	100,0

Märkus. N= küsimusele vastanute koguarv.

Talvise õuesõppe läbiviimise mõjutegurite leidmise jaoks kasutati Spearmani korrelatsioonikordajat ning leiti, et seos õuesõppe rakendamise sageduse ja lasteaia piirkonna vahel on nõrk ($p < 0,01$). Leiti ka, et õpetaja tööstaaž mõjutab õuesõppe rakendamist veidi rohkem ($p < 0,06$) kui õpetaja vanus ($p < 0,02$). Sellest lähtuvalt selgus, et õpetaja tööstaaži suurenedes kasvas keskmiselt ka õuesõppe läbiviimise sagedus talvel.

Kolmanda küsimuse juures märkisid lasteaiaõpetajad valikvastuste 10 teguri seast, mis nende hinnangul mõjutavad õuesõppe läbiviimist talvel. Seejärel said nad märkida, kas see tegur „ei mõjuta üldse“, „mõjutab keskmiselt“ või „mõjutab väga“ õuesõppe läbiviimist talvel. Kõige olulisemaks teguriks, mis mõjutab õuesõppe läbiviimist talvel peeti õpetaja motivatsiooni. Kõige väiksema õuesõppe läbiviimise mõjutajana talvel märgiti õueala atraktsioonide kasutamise võimalust (Tabel 3).

Tabel 3. Õuesõppe läbiviimist mõjutavad tegurid talvel lasteaiaõpetajate hinnangul (N=81)

Tegurid	Vastanute arvud		
	Ei mõjuta üldse	Mõjutab keskmiselt	Mõjutab väga
Ilmale vastava riietuse olemasolu	13	34	34
Õueala atraktsioonide kasutamisevõimalus	35	31	15
Võimalused lasteaia lähiümbruses (nt park, mets, veekogu jne)	11	25	45
Õuepaviljonide kasutamisevõimalus	19	38	24
Ohutus õues viibimisel (nt ootamatused teel, ohud liikluses, pimedus, libedus)	10	29	42
Ilmastikuolud (nt mõju nähtavusele, hanged, lumetuisk)	9	48	24
Õpetaja motivatsioon	8	12	61
Regulaarne õuesõppe planeerimine (nt rühma kuukava)	13	35	33
Koostöö kolleegidega	11	44	26
Tegevuste jaoks vajalike vahendite olemasolu (nt luubid)	14	38	29

Märkus. N=küsimusele vastanute koguarv.

Õpetajatele anti võimalus oma vastust kommenteerida küsimuste järel olevale väljale (Lisa 1).

„Koostöö kolleegidega ning õpetaja motivatsioon. Kui rühmas üks õpetaja planeerib tegevust ning teine õpetaja ei ole antud tegevusest väga huvitatud ning ei toeta õuesõppe läbiviimist. (Õpetaja. 7)“

„Minu tahe, sellest kõik sõltub.“ (Õpetaja 34)

„Õpetajate enda soov ja huvi mõtelda uut moodi, kuna neile tundub, et laste tähelepanu ja huvi koondamine on õuesõppe tegevuste läbiviimisel raskem.“ (Õpetaja 30)

„Kõige olulisem on õpetaja enese motivatsioon, absoluutselt kõik muu on lahendatav. Õuesõppe ei nõua mingeid müstilisi vahendeid ega isegi erioskusi, pigem tahtmist lastele loodust näidata, neil lahtiste silmadega ringi käimist õpetada.“ (Õpetaja 17)

„Lastel on huvi suur. Ise peab rohkem viitsima.“ (Õpetaja 21)

Lisaks 26 õpetajale, kes vastasid, et õuesõppe rakendamist talvel mõjutab väga koostöö kolleegidega kirjutas üks õpetaja, et kolleegide vahel olevad eriarvamused mõjutavad samuti õuesõppe läbiviimist.

„Mõjutab koostöö kolleegidega ning õpetaja motivatsioon. Kui rühmas üks õpetaja planeerib tegevust ning teine õpetaja ei ole antud tegevusest väga huvitatud ning ei toeta õuesõppe läbiviimist.“ (Õpetaja. 7)

Üks vastanutest kommenteeris, et talvel on õuesõpet harvem tingituna ilmastikuoludest ja kinnastatud kätest. Kaks õpetajat kirjutasid, et rühma suurus mõjutab samuti õuesõppe läbiviimist.

„Rühma suurus, st meeskondadesse jagamise võimalus, laste kohalolu, mõjutab väga.“ (Õpetaja 18)

„Laste eelnevad teadmised ja mida soovivad teada - mõjutab keskmiselt; laste arv rühmas (alarühmas) - mõjutab väga.“ (Õpetaja 41)

„Õuesõppe üheks takistuseks on kindlasti rühma suurus ja piiratud arvu täiskasvanute olemasolu (tavaliselt kaks täiskavanut).2 (Õpetaja 27)

Õuesõppe rakendamist mõjutavaks teguriks peeti ka tervist ning üks õpetaja tõi välja, et kroonilised põletikud mõjutavad samuti talvel õues viibimist. Kaks õpetajat kirjutasid, et ohutuse tegur mõjutab õuesõppe läbiviimist talvel. Kaks vastanut tõi välja, et koostöö lastevanematega ja juhtkonna lasteaias suhtumine õuesõppesse mõjutavad samuti õuesõppe läbiviimist talvel.

3. Milliseid õppemeetodeid on õpetajad kasutanud erinevate valdkondade teemade käsitlemisel?

Küsimustikus neljanda kuni kuuenda küsimuse juures sooviti teada, milliseid õppemeetodeid (rühmatöö, vaatlus ja uurimine, katse, avastusõpe, õppemäng, tööharjutus, õppekäik) õpetajad kasutavad erinevate valdkondade teemade käsitlemisel. Kõige enam ehk 76 vastanut märkisid, et on kasutanud vaatlust ja uurimist valdkonna mina ja keskkond raames. Kõige vähem ehk 4 vastanut märkisid, et on kasutatud tööharjutust valdkonna Muusikaga seotult. Kõikide kuuenda küsimuse vastuste juures leidis õppemeetodeid, mida pole vastanu kasutatud kordagi. Kõige rohkem, 15 vastanut, ei olnud kunagi kasutanud avastusõpet talvel, sellele järgnes tööharjutus, mida ei olnud rakendanud 12 õpetajat (Tabel 4).

Tabel 4. Õppemeetod kasutamine erinevate õppevaldkondade raames õuesõppe tegevuses talvel (N=81)

Õppemeetod	Õppevaldkonnad						
	Keel ja kõne	Matemaatika	Muusika	Liikumine	Kunst	Mina ja keskkond	Ei ole kasutanud
Rühmatöö	58	63	20	56	50	73	2
Vaatlus ja uurimine	47	51	11	31	46	76	1
Katse	18	30	5	11	31	73	3
Avastusõpe	24	31	6	17	39	58	15
Õppemäng	52	60	18	47	16	56	4
Tööharjutus	17	20	4	17	15	61	12
Õppekäik	46	37	11	32	27	75	1

Märkus. N=küsimusele vastanute koguarv.

Üks õpetaja kommenteeris küsimuste juures olnud lisaväljadele, et mida erinevamaid tegevusi õuesõppeks planeerida, seda huvitavam on. Samuti märkis üks õpetaja, et lastele meeldib väga õues lahendada ülesandeid, olla liikumises, märgata ja teadvustada loodust.

Õpetajatel oli võimalus küsimuste järel kirjeldada tegevusi ehk tuua praktilisi näiteid meetoditega seotud tegevuste kohta (Tabel 5).

Tabel 5. Õuesõppe tegevuste kirjeldused (N=54)

Õppemeetod	Tegevuste arv
Avastusõpe	51
Rühmatöö	41
Katse	34
Vaatlus ja uurimine	32
Õppekäik	31
Tööharjutus	26

Märkus. N=küsimusele vastanute koguarv

Õpetajad kirjeldasid tegevusi erinevalt ning etteantud vormi kasutati enamjaolt mittetäielikult, st jäeti ära eesmärk või tegevuse käik.

16.1. Palun kirjeldage eelneva küsimusega seotud tegevust (teema, laste vanus, eesmärk, tegevuse käik).

Õpetajad esitasid ja eesmärgistasid tegevusi erinevalt:

„2-4 a. Teema: Maalin koos sõbraga. Eesmärk: Laps õpib tegema kaaslasega koostööd: ei trügi, maalib selle koha juures, kus seisab, kasutab töövahendeid heaperemehelikult, jmt...“ (Õpetaja 21).

- „3-4 a. Teema: *Õppekäik parki. Eesmärk puude ja taimede vaatlus.*“ (Õpetaja 3).
- „2-3 a. Teema: *Linnud. Eesmärk: Laps tunneb erinevaid linde. Jalutuskäik õues, vaatleme linde, kuulame hääli, loendame, võrdleme suurem - väiksem.*“ (Õpetaja 47).
- „4-6 a. Teema: *metsloomad, kaardi vaatlus, lume peal looma joonistamine puu oksaga.*“ (Õpetaja 31).
- „6-7 a. Eesmärk: *Laps kasutab töövahendit sihipäraselt, mõistab tegevuse eesmärki. Õueala riisumine, lume lükkamine, lillede istutamine.*“ (Õpetaja 2).
- „3-5 a. Teema: *Putukas. Rohkem teadmisi putukate elust, sügisel valgele linale lehed, nende seest väljuvad putukad, luubiga uurimine, vestlus, loendamine (mitu putukat, mitu jalga, erinevad kiirused liikumisel).*“ (Õpetaja 80).
- „6-7 a. Teema: *"Õues jookseb ja mängib terve laps". Laps on tähelepanelik ja arvestab reeglitega. Julgeb esineda. Oskab kaotada..., Pärast mängu lõpetamist arutletakse, miks osad nii ruttu mängust välja kukkusid ja teised kaua mängus püsisid.*“ (Õpetaja 30).
- „6-7 a. Teema: *Matk talvisesse metsa. (Viia läbi korduvalt). Vahendid: Lindude ja loomade toit; tööleht „Linnud söögilaul“, viktoriini küsimused. Eesmärgid: Naudib (imetleb) talviseid maastikke; vaatab, kuidas talvituvad taimed; õpib tundma puid nende silueti, tüve, okste ja koore järgi; viib loomadele ja lindudele süüa; teab lindude sulestiku värve; areneb kirjutamisoskus...*“ (Õpetaja 22).

Kõige enam kirjeldati iga õppemeetodi juures õuesõppe tegevusi 6-7-aastastele lastele. Autor tõi välja tabelis tegevused, kus olid olemas teema, laste vanus, eesmärk ja tegevuse käik, mistõttu vähenes tegevuste arv 251lt 79le ehk vaid ligi kolmandiku vastuste juures oli ette antud vormi kasutatud (Lisa 2).

Arutelu

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada õpetajate arusaamad õuesõppe mõistest ning kui sagedane on õppe-ja kasvatusgevuste planeerimisel ja läbiviimisel õuesõppe võimaluste kasutamine talvel, milliseid õuesõppe tegevusi talvisel perioodil läbi viiakse ja millised tegurid tegevuste läbiviimist mõjutavad. Eesmärgi täitmiseks püstitati kolm uurimisküsimust ning vastuste saamiseks viidi läbi uurimus Eesti lasteaiaõpetajate seas.

Esimene uurimisküsimus oli *mida mõistavad õpetajad õuesõppe all*. Lasteaiaõpetajate vastused küsimusele, mida nad mõistavad õuesõppe all toodi välja mitmeid erinevaid selgitusi. Ühtset definitsiooni vastustest välja ei joonistunud ja võib öelda, et õuesõpet mõistetakse erinevalt. Kõige rohkem toodi välja, et õuesõppe on erinevate tegevuste läbiviimine õues.

Erinevad vastused kinnitavad asjaolu, et ühest ja selget kokkuleppelist definitsiooni õuesõppele Eesti lasteaiaõpetajate seas ei ole. Abeli (2010) magistritöös on välja toodud, mida Tallinna lasteaiaõpetajad ja juhtkond õuesõppe all mõistavad, ent 5 kategooria järgi grupeeritud vastustest selgub samuti, et õuesõppe olemust mõistetakse erinevalt. Ka 2015. aastal ilmunud üle-eestilise uuringu (*The Use of Outdoor Learning from the Perspective of Preschool Teachers and Principals*), mis viidi läbi lasteaiaõpetajate ja juhtkonna esindajate seas (Tuuling, Õun ja Ugaste, 2015) tulemustest selgus, et õuesõpet mõistavad lasteaiaõpetajad erinevalt tuues välja erinevaid õuesõppega seonduvaid aspekte. Vastanutest enim ehk 21 õpetajat tõid välja, et õuesõpe on erinevate tegevuste läbiviimine õues. Tegemist on väga üldise definitsiooniga ning siinkohal oleks oluline pöörata edaspidi õuesõppest rääkides tähelepanu sellele, mida selle mõiste all silmas peetakse. Samuti ei ole teada, kas õpetajad planeerivad ja rakendavad eesmärgistatult õuesõppe tegevusi. Õpetajad kirjeldasid õuesõppe tegevusi erinevalt, st ligi 2/3 vastustest jäeti ära tegevuse eesmärk või tegevuse käik. Sellest võib järeldada, et õuesõppest saadakse erinevalt aru ning seda planeeritakse ja viiakse läbi samuti erinevalt. Üks õpetaja tõi samuti välja, et on oluline teada, mida õpetajad õuesõppe all mõistavad. Seega tulevikus aitaks ühtne arusaam õuesõppe läbiviimist lasteaiati ühtlustada ning õpetajate roll õuesõppe rakendamisel muutuks selgemaks.

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada *kui tihti viivad õpetajad õuesõpet läbi talvel ja mis seda mõjutab*. Tulemustest selgus, et kõige enam, ligi pooled vastanutest märkisid, et rakendavad õuesõpet talvel igal nädalal 1-2 korda. Selline tulemus ei ühtinud Abeli (2010) magistritöös esitatud tulemustega, kus õpetajad märkisid, et teevad talvel 1-2 tegevust kuus. Väärrib märkimist, et samas töös on õpetajad vastanud, et kevad-suvi-sügis perioodil viiakse läbi 1-2 tegevust nädalas. Käesoleva töö valimi põhjal võib järeldada, et ligi 8 aastaga on muutunud talveperioodi puudutav õuesõppe rakendamise sagedus. Kolmandik vastanutest märkis, et ei rakenda iganädalaselt õuesõpet talvel. Seega ei ole teada, kas nad terve talveperioodi jooksul õuesõpet rakendavad.

Kõige olulisemaks teguriks, mis mõjutab õuesõppe läbiviimist talvel peeti õpetaja motivatsiooni ja väikseima mõjuga märgiti õueala atraktsioonide kasutamisevõimalus. Siit selgub, et õuesõppe mitte rakendamine ei jää ilma, vahendite või atraktsioonide, vaid hoopis lasteaiaõpetajate enda tahte taha. Õues viibimise juures mängib suurt rolli täiskasvanu eeskuju kirjutavad Svens ja Juvonen (2016). Lasteaias on lapsed õues täpselt nii palju, kui õpetajad seda neile võimaldavad. Seega küsimustiku tulemused kinnitavad, et selle taga, et õuekeskkonda kasutatakse õppe- ja kasvatustöö mitmekesistamiseks on eelkõige õpetaja enda valmisolek. Varese (2017) märgitu, et lisaks laste osalemisele vajavad õuesõppega harjumist

ja selle harjutamist ka õpetajad on oluline, sest õpetajate motivatsioon õuesõpet kavandada mõjutab selle ellu viimist. Selgus, et linna- ja maapiirkondade lasteaedades rakendati õuesõppet samamoodi ning lasteaia asukoht siinkohal ei mänginud rolli ning rakendamist mõjutavaks teguriks seda lugeda ei saa. Küll aga mõjutab õpetaja töökogemus õuesõppe rakendamise sagedust ning siinkohal ei ole oluline õpetaja vanus. Seega võib järeldada antud tulemustest, et mida suurem on õpetajal töökogemus, seda julgem on ta mitmekesistama õppetegevusi nii siseruumides kui ka väliskeskkonnas. Ilma kui mõjutavat tegurit tõid õpetajad erinevalt, tuues välja, et ilm ei ole õuesõppe rakendamisele takistuseks ning samas võib külm ilm siiski olla mõjutajaks. Siinkohal võin antud valimi põhjal järeldada, et ilm ei ole peamine tegur, mis mõjutaks õuesõppe läbiviimist ning paljuski oleneb konkreetsest temperatuurist ja valmisolekust, sh õigest riitusest. Õuesõppe raames saab treenida oskust end hästi tunda väliskeskkonnas viibides. Õige riituse, varustuse ja õuesõppetehnika valdamise abil võib end hästi tunda ka miinuskraadidega (Brügge et al, 2007). Kõige enam tõid õpetajad välja, et enamasti mõjutab õuesõppe rakendamist talvel õpetaja motivatsioon. Kahjuks ei selgunud vastustest, mis täpsemalt õpetajaid ei motiveeri või vastupidi motiveerib. Küll aga võib siinkohal õpetajate erinevatest vastustest järeldada, et õpetaja tahe õueskeskkonnas olla ja seda väärtustada õppekeskkonnana sõltub eelkõige õpetajatest endast ning seda mõjutavad välised tegurid väga nõrgalt. Erinevate tingimustega arvestamise ja kohanemisega ning põhjaliku planeerimisioskusega saab talvisel perioodil takistavate teguritega tegeledes luua võimalusi õuesõppe rakendamiseks. Ent eelkõige on vajalik õpetaja enda tahe õuesõpet talvel rakendada.

Kolmanda uurimusküsimusega sooviti teada saada *milliseid õppemeetodeid on õpetajad kasutanud erinevate valdkondade teemade käsitlemisel*. Oma töös tuleb õpetajal rakendada tegevuste läbiviimisel aktiivset õppimist ning loovust toetavaid õppemeetodeid (Õpetaja kutsestandard 6, 2017). Kõige enam märkisid lasteaiaõpetajad, et on kasutanud vaatlust ja uuirmist valdkonna mina ja keskkond raames. Ka Oleinikova (2018) bakalaureusetöö, kus uuriti Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa lasteaedasiid, tulemustest selgus, et kõige enam viivad lasteaiaõpetajad õuesõppe raames läbi vaatlust. Samas kirjutati kõige enam ehk 51 õpetaja poolt avastusõppe tegevuste näiteid, kuid samal ajal oli kõige rohkem ehk 15 õpetajat vastanud, et avastusõpet ei ole nad õuesõppe raames kasutatud. Seega ei ole antud töös omavahelises vastavuses tegevuste näidete kirjeldamise hulk ja tegeliku rakendamise sagedus.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et õuekeskkonda saab võtta kui mitmekesist õpikeskkonda ning seeläbi saab muuta õppe-ja kasvustööd mitmekesisemaks. Õuesõpet saab läbi viia ka

talvel ning see võimaldab eri valdkondade ja tegevuste ulatuslikku lõimimist, mis omakorda toetab lapse tervikliku maailmapildi kujunemist (Kulderknup, 2009). Seega on õuesõpe hea viis ja põhjus õues olemiseks ja traditsioonilise pedagoogika täiendamiseks. Selleks, et õuesõpe talvel saaks lasteaias rakendust peab õpetaja olma motiveeritud. Siinkohal mängib suurt rolli õues viibimise juures täiskasvanu eeskuju (Svens ja Juvonen, 2016). Lisaks motivatsioonile peab õuesõpet teadlikult planeerima ja olema kursis erinevate teguritega, mis võivad seda talvel mõjutada. Paktiseerimine ja viibimine looduses aitavad suhtuda õuesõppesse, kui millessegi loomulikku (Brügge et al, 2007). Õpetaja peab eelkõige ise leidma õuesõppes väärtust ja tahtma õuesõpet rakendada (Hujala, 2004).

Töö piirangud

Antud töös esines mitmeid piiranguid: kõikse valimi juures ei olnud vastajate anonüümsust tagades võimalik koguda kõikide piirkondade lasteaedade õpetajate vastuseid ning võis juhtuda, et mõni Eesti piirkond jäi katmata. Õuesõppe tegevuste kirjeldamise juures esines probleem selles, et vastajad ei kirjeldanud tegevusi ette antud vormi järgi, mis tingis ebapiisava info (näiteks ei olnud tegevusel tegevuse käiku või eesmärki märgitud). Samuti ei selgunud uurimuse käigus, mis võiks olla õuesõppe definitsioon ning arvamuste paljususe juures jäi ühene definitsioon lugejale andmata.

Töö praktiline väärtus

Antud uurimuse andmete ja tulemuste põhjal saab teha tulevikus edasisi uuringuid talvise õuesõppe teemal Eesti lasteaedade näitel ning võrrelda saadud tulemusi teiste riikide näidetega. Edasiste uuringute puhul võiks luua õppematerjali talvise õuesõppe tegevuste kohta, mida oleks hea õpetajatel oma töös kasutada.

Tänu sõnad

Soovin tänada kõiki, kes panustasid oma aega küsimustikule vastates.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

21.05.2019

/allkirjastatud digitaalselt/

Kasutatud kirjandus

- Abel, E. (2010). *Tallinna lasteaedade õpetajate ja juhtkonna arvamusi õuekeskkonna kasutamises igapäevases õppe- ja kasvatustöös*. Tartu Ülikooli magistr töö. Külastatud aadressil:
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/15260/abel_KELA.pdf?sequence=1
- Alusharidus. (2015). Haridus- ja teadusministeerium. Külastatud aadressil:
<https://www.hm.ee/et/tegevused/alus-pohi-ja-keskharidus/alusharidus>
- Ambrose, L., Armstrong, J. (2009). *Early Years Outdoor Learning A Toolkit for Developing Early Years Outdoor Provision*. Külastatud aadressil:
<http://www.schools.norfolk.gov.uk/view/NCC105915>
- Baum-Valgma, T., Šmõreitšik, A. (2010). *Aktiivõppe võtted eesti keele ja kultuuri õpetamiseks kutseõppeasutustes*. Külastatud aadressil:
[file://domenis.ut.ee/dfs/Raamatukogu/kolbergk/Downloads/aktiivope_votted%20\(4\).pdf](file://domenis.ut.ee/dfs/Raamatukogu/kolbergk/Downloads/aktiivope_votted%20(4).pdf)
- Bento, G., Dias, G. (2017). The importance of outdoor play for young children's healthy development. *Porto Biomedical Journal*. 2(5), lk 157–160.
- Brodin, J., Lindstrand, P. (2006). *Interaction in Outdoor Play Environments – Gender, Culture and Learning*. Stockholm Institute of Education. Külastatud aadressil:
http://www.buv.su.se/polopoly_fs/1.75636.1328875727!/menu/standard/file/TKH_47.pdf
- Brügge, B., Glantz, M., Sandell, K. (2007). *Õuesõpe*. Tallinn: Ilo
- Dahlgren, L. O., Sjölander, S., Strid, J. P., Szczepanski, A. (2007). *Õuesõppe pedagoogika kui teadmiste allikas - lähiümbrusest saab õpiõu*. Tallinn: Tallinna Ülikool
- Eesti kliima. (s.a.). Eesti Entsüklopeedia. Külastatud aadressil:
http://entsyklopeedia.ee/artikkel/eesti_kliima
- Norwegian Directorate for Education and Training. (2017). *Framework Plan for the content and tasks of kindergartens*. Külastatud aadressil:
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/framework-plan-for-kindergartens2-2017.pdf>
- Hellat, K. (2012). Avastusõpe annab võimaluse muuta haridusparadigmat. *Universitas Tartuensis*, nr. 8. lk. 30-31. Külastatud aadressil:
<https://www.ajakiri.ut.ee/artikkel/1418>
- Hujala, E. (2004). *Uuenev alusharidus*. Tallinn: Ilo.

- Institute for Outdoor Learning. (s.a.). *About Outdoor Learning*. Külastatud aadressil:
<https://www.outdoor-learning.org/Good-Practice/Research-Publications/About-Outdoor-Learning>
- Jaani, J., Lõhmus, E., Kukk, I. (2013). *Õppemeetodid: avastusõpe*. Tartu Ülikooli õpetajakoolitus. Külastatud aadressil: <https://sisu.ut.ee/oppemeetodid1/avaleht-15>
- Jenkins, B., Hawkley, R., Roberts, G. (2011). *Outdoor Learning an evaluation of learning in the outdoors for children under five in the Foundation Phase*. Külastatud aadressil:
<https://goo.gl/ixAMak>
- Karm, M. (s.a). *Õppemeetodid kõrgkoolis*. Tartu: Archimedes
- Kibal, M. (2014). *Õppematerjal keele ja kõne õpetamiseks 2-3aastastele lastele õuesõppe tegevuste abil*. Tartu Ülikooli bakalaureusetöö. Külastatud aadressil:
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/41775/kibal_merike.pdf?sequence=1&jaisAllowed=y
- Maanteeamet. (s.a.). *Koolieelne lasteasutus. Õppekäigud. Lasterühmaga liiklemine tänaval*. Külastatud aadressil <http://www.liikluskasvatus.ee/opetajale/lasteaed/oppekaigud-lasteruhmaga-liiklemine-tanaval/>
- Maanteeamet. (s.a.). *Koolieelne lasteasutus. Tegevused liikumisväljakul*. Külastatud aadressil:
<http://www.liikluskasvatus.ee/opetajale/lasteaed/tegevused-liikumisvaljakul/>
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2011). *RT I 2008, 23, 152*. Külastatud aadressil:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917?leiaKehtiv>
- Koolieelse lasteasutuse seadus. (2018). *RT I 1999, 27, 387*. Külastatud aadressil:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/122012018006?leiaKehtiv>
- Kopli, K. (2014). *Kunstitegevuste läbiviimine õuekeskkonnas Põlvamaa lasteaedade näitel*. Tartu Ülikooli bakalaureusetöö. Külastatud aadressil:
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/41747/kopli_karin.pdf?sequence=1&jaisAllowed=y
- Kulderknup, E. (2009). *Õppe- ja kasvatustegevuse ppe- ja kasvatustegevuse Valdkonnad*. Tartu: Greif
- Krull, E. (2008). *Õppetunni mudelite rakendamine. Haridus, 11 / 12. lk. 1-8*. Külastatud aadressil: http://haridus.opleht.ee/Arhiiv/11_122008/1-8.pdf
- Riigi Infosüsteemi Amet. (s.a.). *Lasteaiad*. Külastatud aadressil:
<https://www.eesti.ee/est/kontaktid/lasteaiad>
- Leppik, P. (2009). *Lapse arendamine algab hällist*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus

- Little, H., Sandseter, E.B.H., Wyver, S. (2012). Early Childhood Teachers' Beliefs about Children's Risky Play in Australia and Norway. *Contemporary Issues in Early Childhood* 13, 4, 301-316. Külastatud aadressil:
<file://domenis.ut.ee/dfs/Raamatukogu/kolbergk/Downloads/ciec.2012.13.4.300.pdf>
- Masing, M. (2017). *Õuelastehoiu töö võimalikkus ja takistused Eestis õuelastehoiu õpetajate arvamuse põhjal*. Tartu Ülikooli magistritöö. Külastatud aadressil:
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57409/masing_maarja_ma.pdf?sequence=1
 jaisAllowed
- Moser, T., Martinsen, M. T. (2010). The outdoor environment in Norwegian kindergartens as pedagogical space for toddlers' play, learning and development. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(4), 457–471. Külastatud aadressil:
<https://doi.org/10.1080/1350293X.2010.525931>
- Oleinikova, J. (2018). Lasteaiaõpetajate teadlikkus õuesõppe kasutamisel ja hinnang selle tulemuslikkusele kahe maakonna näitel. Tartu Ülikooli Narva Kolledži bakalaureusetöö. Külastatud aadressil:
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/62376/oleinikova_janika_bak.pdf?sequence=1
 jaisAllowed=y
- Osula, K. (2009). *Andmeanalüüs: statistiline andmestik ja kirjeldav statistika*. Külastatud aadressil: <http://www.tlu.ee/~kairio/failid/konspekt2.pdf>
- Peterson, A. (2016). *Personalizing Education at Scale: Learning from International System Strategies. Case 3. New Learning Environments in Finland: The Finnish National Board of Education and the 2015/16 Core Curriculum Reforms*. Education Redesign Lab, Harvard College. Külastatud aadressil:
<http://edredesign.org/sites/default/files/Case%203%20-%20Finland.pdf>
- Raadik, S. (2010). Õuesõpe-eluliselt oluline õppimisviis. Sooserv, G. (Toim.). *Loodusvaatlused*. (lk 5-10). Tallinn: Tea
- Saarso, G.-A., ja Henno, K (Toim.). (2013). *Aastaaegade võlu meisterdamisel: pori, lumi, liiv*. Tallinna Ülikooli pedagoogiline seminar. Tartu: Atlex
- Sarv, M. (2006). *Õuesõppe pedagoogika teekond Eestis*. Dahlgren, L. O., Szczepanski. *Õuesõppe pedagoogika*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo
- Schumilov, O. (2017). *Pedagogical Environments in Education for six-year-old children in Finland and in the Netherlands*. Jyväskylä Ülikooli magistritöö. Külastatud aadressil:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/55227/URN:NBN:fi:jyu-201708313626.pdf?sequence=1>

- Sokman, L. (2012). *Võimalikud õuesõppest tulenevad ja õuesõppega seotud hirmud 5–6-aastastel lastel*. Tartu Ülikooli bakalaureusetöö. Külastatud aadressil: <http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/25941/Sokman.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Svens, M., Juvonen, S.-K. (2016). *The Finnish outdoor classroom*. Külastatud aadressil: <http://www.cectalksnature.org/members-in-action-articles/the-finnish-outdoor-classroom>.
- Taguma, M., Litjens, I., Makowiecki, K. (2013). *Quality Matters in Early Childhood Education and Care. Sweden*. Külastatud aadressil: <http://www.oecd.org/education/school/SWEDEN%20policy%20profile%20-%20published%2005-02-2013.pdf>
- Timoštšuk, I. (2005). Kivi, L., Sarapuu, H. (toim.). *Laps ja mäng. Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat* (lk 185-197). Tartu: Atlex
- Timoštšuk, I. (2005). *Loodusõpetus alushariduses*. Tallinn: Tallinna Ülikool
- Truija, L. (2012). *Õuesõppega kaasnevad ohtud lapsevanemate pilgu läbi*. Tartu Ülikooli bakalaureusetöö. Külastatud aadressil: <http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/25935/Truija.pdf>
- Tuuling, L. (2017). *Õuesõppe rakendamine lasteaias*. Õun, T., Nugin, K. (Toim.). *Õppe-ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 115-151). Tartu: Atlex
- Tuuling, L., Ugaste, A., Õun, T. (2015). *The use of outdoor learning from the perspective of preschool teachers and principals*. In: *Tradition and Innovation in Education*. Külastatud aadressil: https://www.researchgate.net/publication/285766295_The_use_of_outdoor_learning_from_the_perspective_of_preschool_teachers_and_principals
- Ugaste, A. (2005). *Laps ja mäng. Laps ja lasteaed*. Kivi, L., Sarapuu, H. (Toim.). *Lasteaiaõpetaja käsiraamat* (lk 154-169). Tartu: Atlex
- Vares, M. (2017). *Lapse arengut toetava õpikeskkonna planeerimise põhimõtted lasteaiaõpetaja hinnangul läbi fotointervjuu*. Tartu Ülikooli magisträtöö. Külastatud aadressil: <http://dspace.ut.ee/handle/10062/57573>
- Vapper, T. (2018). Milline on põnev lasteaiaõu? *Õpetajate Leht*, 2.märts. Kasutatud 17.05.2018. <http://opleht.ee/2018/03/milline-on-ponev-lasteaiaou/>
- Vienola, V. (2003). *Keskonnakasvatus lasteaias*. Tallinn: Ilo.
- Woods, A. (2017). *Child-Initiated Play and Learning: Planning for possibilities in the early years*. London ja New York: Routledge.

Õpetaja kutsestandard 6 (2017). Külastatud aadressil

<https://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10640560/pdf/opetaja-tase-6.2.et.pdf>

Õunapuu, T. (2003). *Õpetamise kunsti viidad. Kogenud koolimehe 25 päästerõngast*. Tallinn: Koolibri

Lisad

Lisa 1. Ankeetküsimustik lasteaiaõpetajatele

Küsimustik lasteaiaõpetajatele "Õuesõppe rakendamine lasteaias talvel"

Hea lasteaiaõpetaja!

Kutsun Teid osalema üle-eestilises uurimuses teemal "Õuesõppe rakendamine lasteaias talvel". Eesmärk on uurida õuesõppe tegevuste läbiviimist talvel lasteaedade näitel. Küsimustikus on aluseks võetud õuesõppe talviseks perioodiks Eesti kliima eeltalv, päristalv ning kevadtalv. Vastuseid kasutatakse Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava bakalaureusetöös tulemuste analüüsimiseks.

Sisestatud andmed ei levitata kolmandatele isikutele ning küsitlusankeedi täitmine on anonüümne.

Küsimustikule vastamiseks kulub keskmiselt 20 minutit. Küsimustik koosneb neljast blokist: tutvustus, taustaandmed, küsimused õuesõppe rakendamise kohta talvel ja lõpuosa. Vastates küsimustele saate järgmisele lehele liikuda vajutades märksõnale "NEXT" või "JÄRGMINE" ja tagasi liikuda eelmisele lehele vajutades märksõnale "BACK" või "TAGASI".

Lugupidamisega

Kristel Kolberg

Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava 3. kursuse tudeng

Kontakt: kristel.kolberg@hotmail.com

*Required

Skip to question 1.

Taustaandmed

1. 1. Märkige enda sugu *

Tick all that apply.

Naine Mees
Sugu

2. 2. Kirjutage enda vanus *

3. 3. Kirjutage enda tööstaaz lasteaiaõpetajana (aastates) *

4. 4. Märkige lasteaia tüüp, kus te momendil töötate *

Tick all that apply.

Munitsipaallasteaed Eralasteaed Lapsehoid
Lasteaia tüüp

5. 5. Märkige lasteaia asukoht, kus te hetkel töötate *

Tick all that apply.

Maapiirkond Linnapiirkond
Lasteaia asukoht

6. 6. Märkige lasteaia rühm, kus hetkel töötate *

Tick all that apply.

	Sõimerühm (kuni 3- aastased)	Lasteaiarühm (3-6-aastased lapsed)	Lasteaiarühm (6-7-aastased lapsed)	Liitrühm (sõime- ja lasteaiarühmaelised lapsed)
Rühm	☐	☐	☐	☐

Küsimused

7. 7. Palun kirjutage, mida tähendab teie jaoks mõiste "õuesõpe".

8. 8. Kui tihti rakendate õpetajana õuesõpet planeeritud õppetegevuste läbiviimisel talvel keskmiselt ühes kuus? *

Tick all that apply.

	Iga päev	Iga nädal (3-4 päeval)	Iga nädal (1-2 päeval)	Harvem kui korra nädalas	Ei rakenda
Õuesõppe rakendamine talvel	☐	☐	☐	☐	☐

9. 9. Millised tegurid mõjutavad teie hinnangul õuesõppe läbiviimist talvel? *

Tick all that apply.

	Mõjutavad väga	Mõjutavad keskmiselt	Ei mõjuta üldse
Ilmale vastava riietuse olemasolu	☐	☐	☐
Õueala atraktsioonide kasutamisevõimalus	☐	☐	☐
Võimalused lasteaia lähiümbruses (nt park, mets, veekogu jne)	☐	☐	☐
Õuepaviljonide kasutamisevõimalus	☐	☐	☐
Ohutus õues viibimisel (nt ootamatused teel, ohud liikluses, pimedus, libedus)	☐	☐	☐
Ilmastikuolud (nt mõju nähtavusele, hanged, lumetuisk)	☐	☐	☐
Õpetaja motivatsioon	☐	☐	☐
Regulaarne õuesõppe planeerimine (nt rühma kuukava)	☐	☐	☐
Koostöö kolleegidega	☐	☐	☐
Tegevuste jaoks vajalike vahendite olemasolu (nt luubid)	☐	☐	☐

10. 9.1. Kirjutage soovi korral eelneva küsimuse loetelus teie arvates puudunud tegur, mis mõjutab teie hinnangul õuesõppe läbiviimist talvel. Palun lisage juurde: mõjutab väga/mõjutab keskmiselt/ei mõjuta üldse

11. 10. Märkige õppevaldkond (või õppevaldkonnad), mille õuesõppe tegevuse raames olete rakendanud rühmatööd? *

Tick all that apply.

	Keel ja kõne	Matemaatika	Muusika	Liikumine	Kunst	Mina ja keskkond	Ei ole kasutanud
Meetod: rühmatöö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. 10.1. Palun kirjeldage eelneva küsimusega seotud tegevust (teema, laste vanus, eesmärk, tegevuse käik)

13. 11. Märkige õppevaldkond (või õppevaldkonnad), mille õuesõppe tegevuse raames olete rakendanud vaatlust ja uurimist? *

Tick all that apply.

	Keel ja kõne	Matemaatika	Muusika	Liikumine	Kunst	Mina ja keskkond	Ei ole kasutanud
Meetodid: vaatlus ja uurimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. 11.1. Palun kirjeldage eelneva küsimusega seotud tegevust (teema, laste vanus, eesmärk, tegevuse käik)

15. **12. Märkige õppevaldkond (või õppevaldkonnad), mille õuesõppe tegevuse raames olete rakendanud katset? ***

Tick all that apply.

	Keel ja kõne	Matemaatika	Muusika	Liikumine	Kunst	Mina ja keskkond	Ei ole kasutanud
Meetod: katse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16. **12.1. Palun kirjeldage eelneva küsimusega seotud tegevust (teema, laste vanus, eesmärk, tegevuse käik)**

17. **13. Märkige õppevaldkond (või õppevaldkonnad), mille õuesõppe tegevuse raames olete rakendanud avastusõpet? ***

Tick all that apply.

	Keel ja kõne	Matemaatika	Muusika	Liikumine	Kunst	Mina ja keskkond	Ei ole kasutanud
Meetod: avastusõpe	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. **13.1. Palun kirjeldage eelneva küsimusega seotud tegevust (teema, laste vanus, eesmärk, tegevuse käik)**

19. **14. Märkige õppevaldkond (või õppevaldkonnad), mille õuesõppe tegevuse raames olete rakendanud õppemängu? ***

Tick all that apply.

	Keel ja kõne	Matemaatika	Muusika	Liikumine	Kunst	Mina ja keskkond	Ei ole kasutanud
Meetod: õppemängu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

20. **14.1. Palun kirjeldage eelneva küsimusega seotud tegevust (teema, laste vanus, eesmärk, tegevuse käik)**

21. 15. Märkige õppevaldkond (või õppevaldkonnad), mille õuesõppe tegevuse raames olete rakendanud tööharjutust? *

Tick all that apply.

	Keel ja kõne	Matemaatika	Muusika	Liikumine	Kunst	Mina ja keskkond	Ei ole kasutanud
Meetod: tööharjutus (nt lumerookimine, lindude toitmine)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

22. 15.1. Palun kirjeldage eelneva küsimusega seotud tegevust (teema, laste vanus, eesmärk, tegevuse käik)

23. 16. Märkige õppevaldkond (või õppevaldkonnad), mille õuesõppe tegevuse raames olete rakendanud õppekäiku? *

Tick all that apply.

	Keel ja kõne	Matemaatika	Muusika	Liikumine	Kunst	Mina ja keskkond	Ei ole kasutanud
Meetod: õppekäik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

24. 16.1. Palun kirjeldage eelneva küsimusega seotud tegevust (teema, laste vanus, eesmärk, tegevuse käik)

25. 17. Soovi korral lisage siia oma mõtteid õuesõppe rakendamise kohta lasteaias talvel

Lõpuosa

26. 18. Lisage oma e-mail, kui soovite, et teile saadetaks uurimuse tulemused

Täna teid!

Lisa 2. Õpetajate poolt välja toodud õuesõppe tegevused

Laste
vanus

Õppemeetod ja tegevus

Rühmatöö

- 2-3 a Teema: Lumepallidega arvutamine. Eesmärk: Laps loendab kolmeni ja saab aru mõistetest suurem, väiksem, kõige väiksem. Tegevuse käik: Koos lastega ehitatakse kolm erineva kõrguse ja suurusega lumememme.
- 2-3 a Teema: Sügislehed. Eesmärk: Laps tunneb kollast, rohelist värvi ja oskab loendada kaheni. Tegevuse käik: Lehtede korjamine, vaatlemine ja loendamine.
- 2-3 a Teema: "Päike sära" (Keel ja kõne). Eesmärk: Laps kirjeldab ilmastikunähtusi varakevadel. Tegevuse käik: Laps nimetab ilmastikunähtusi, kirjeldab lühikeste lausetega.
- 2-3 a Teema: Prügi. Eesmärk: Laps saab aru, et prügi viskame prügikasti. Õppekäik linnas, vaadeldes palju on prügi maha visatud. Millised prügikastid on linnas, mis kujuga? Mis värvi on prügikastid?
- 2-3 a Teema: Sulalumi. Eesmärk: Lapsed tunnevad sulalume omadust kokku hakata ja teavad, et sellega saab mängida. Tutvuvad sulalume omadusega, teevad palle ja räägivad nendest, võrdlevad suurusi, asetavad maha kujundeid radadeks ja läbivad erinevate liikumistega.
- 2-4 a Teema: Maalin koos sõbraga. Eesmärk: Laps õpib tegema kaaslasega koostööd: ei trügi, maalib selle koha juures, kus seisab, kasutab töövahendeid heaperemehelikult, jmt. Kunstitegevus sulalume ajal. Koos õuealal pallide veeretamine ja lumememmede tegemine. Lapsed jagada rühmadesse. Iga rühm sai lumememme, mida värviti koos guaššidega.
- 2-7 a Teema: lumememm. Eesmärk: Laps teab et ümarkehasid saab veeretada, üksteise peale asetada. Tegevuse käik: Täna ehitame rühma ette lumememme. Kuidas me seda teha saame? (palle veeretame, kolm erineva suurusega palli ja käteks kaks väikest). Hakkame koos veeretama. Pallid asetame üksteise peale, silume liitekohad. Lumememmel käed puudu, paneme käed. Lumememm ei näe, tal pole silmi, paneme käbidest silmad, suu, nööbid. Ongi meil tore lumemees meid valvamas. Laul "Lumememm, sa naljamees".
- 3-4 a Teema: Lume uurimine. Eesmärk: Laps kirjeldab lund, moodustab lumepallidest 2 hulka, tõmbab lumele paralleel- ning vertikaaljooni, uurib lund luubiga. Tegevus: Lapsed 4 grupis, igal grupil erinev tegevus- lume uurimine, joonistamine lumele, luubiga uurimine, lumepallide veeretamine, hiljem vahetatakse tegevusi.
- 4-5 a Teema: Kuhu me palli viskame? Eesmärk: Kinnistada mõisteid „lähedal“, „kaugel“, „väike“, „suur“. Vahendid: Suur ja väike pall. Tegevuse käik: Õpetaja võtab kaks erineva suurusega palli ja viskab ühe kaugemale, teise lähedale. Küsib lastelt, millise palli viskas ta kaugemale, millise lähedale. Teine kord küsib, kuhu viskas suure ja kuhu väikese palli. Siis viskavad palle kaks last, aga teised määravad kindlaks, milline pall visati kaugemale ja milline lähedale.
- 5-6 a Teema: Mina ja keskkond. Puude tundmine talvel, mõisted: raagus ja higihaljad puud. Eesmärk: Laps õpib tundma puud tema tüve ja vormi järgi, teab mida tähendavad mõisted raagus ja igihaljas. Tegevuse käik: Üks rühm otsib õuealalt ja märgib lindikesega ära kõik kasepuud, teine kuusepuud, kolmas männid jne.
- 5-6 a Teema: ehitised, ehitamine. Eesmärk: M/K: laps teab lume omadusi; M: laps loendab 1-10ni. Tegevuse käik: tegevus toimus sulailmaga, kus sai kogeda, et sulalumi võtab kokku. Lapse jagunesid rühmadeks, iga rühm pidi tegema 10 lumepalli, mis tuli asetada üksteise kõrvale, hiljem üksteise otsa. Lapsed loendasid lumepalle, võrdlesid, millise rühma

pallirida oli kõige pikem (oleneb tehtud pallide suuruselt) ja seejärel püüti pallidest teha "torni". Lapsed kogesid, et pallide üksteise otsa panemine polnudki nii kerge kui esmalt arvati, sest "tornid" kippusid ümber kukkuma (oleneb jälle pallide suuruselt).

5-7 a Teema: Südamenädal. Eesmärk: Laps seostab toiduahelas taimi, loomi. Laps töötab üksida, paarilise ja rühmaga. Laps tunneb rühmitab värvide järgi ja kordab geomeetriliste kujundite nimetusi. Laps sorteerib erinevaid toiduaineid. Laps oskab leida esimest ja viimast häälikut sõnas. Laps loendab. Õuesõppena õuealal toimuvad erinevad õppemängud: Õ/M Toiduahel (sissejuhatusena, nõoriga punumine, et kõik on toiduahelas seotud), Õ/M Värvilised puu- ja köögiviljad (teatevõistlusena, kordamisel värvid ja geomeetrilised kujundid), Õ/M Toiduainete kodud (toiduainete jaotus-piimatooted, terviljatooted, puu- ja köögiviljad ning maiustused, teatevõistlus 4 rühma vahel, Õ/M Kalapüük (kiiruse peale individuaalne või paaristööna mõeldud kalapüük kõrgematest kohtadest). Õ/M Mis häälikuga algab või lõpeb sinu valitud puu- või köögivili. Ümber rõnga joosid need, kelle sõnas oli vastav häälik. Viimaseks moodustasid lapsed südamekujulise terviseringi.

6 a Teema: "Lumehelbekeste tants". Eesmärk: Laps avastab lumega seotud omadusi. 1. Lapsed jagunevad 4 meeskonda loetledes: lumi, vihm, päike, äike. 2. Iga rühm saab ülesande -Keel ja kõne - Lumi- loeb luuletust paberil. Matemaatika ja kunst (lumest voolimine) - Vihm - teevad näit. 3 lumememme ja arvutavad, mitu erineva suurusega palli neil läks vaja meisterdamiseks. Päike - Mina ja keskkond- Uurivad luubiga lumeomadusi ja kokkulepitud aja pärast loetlevad neid. Rühm Äike teeb lumele saapatalla mustrit ja hüppavad nagu jäneseid (ala on piiritletud). Teatud aja järel rühmad vahetavad tegevust. Pärast kokkuvõtte, õpitust- teetust, kiidud. Näiteks olen nädala lõpus teinud ka võistkondade võitriini omandatud teadmiste osas.

6-7 a Teema: "Puud meie õuealal". Eesmärk: Laps tuleb toime teksti lugemisega ja mõistab selle sisu - eristab ja oskab nimetada lasteaia õuel kasvavaid puid - arvutab 10-e piires - teeb koostööd. Lapsed saavad ülesandeks läbida õpperada, mille erinevates punktides tuleb lahendada ülesandeid. Nii tuleb käsitluse alla keel ja kõne (lapsed loevad etteantud ülesannet). Lahendavad mõistatusi, sooritavad täpsusviskeid, arvutavad jne.

6-7 a Teema: Ühistöö looduslikus materjalist "minu mets". Eesmärk: Laps teeb koostööd. Lapsed otsivad erinevat loodusliku materjali, millest saab pilt (maalida, kleepida, meisterdada jne.) enne kui pildiks saab uurida luubiga oma erinevaid materjale, mõõta, kirjeldada jne. kuni saame valmis ühistöö, mille saab ka fotoga dokumenteerida.

6-7 a Eesmärk: Laps teab tingimärke, leiab õiged tingimärgid. Laps vaatleb, uurib ilmastikku, ümbritsevat keskkonda. Jutustab lühidalt. Ühiselt tänase ilma joonistamine tingimärkidega. Vahendid: ilmastiku tingimärgid (5-6 kaarti); suur paksem paber, õlipastellid.

Vaatlus ja uurimine

2-3 a Teema: Matemaatika. Eesmärk: Laps teab mõisteid üks ja palju, suur ja väike. Laps loendab 1-5. Tegevuse käik: Laps teab tuntumaid linde (vares, harakas, varblane, tihane). Laps vaatleb, uurib linde, kirjeldab linnuparve. Laps leiab suure ja väikese linnu, võrdleb linnuparve üksiku linnuga. Laps loendab linde puuksal. Laps matkib linnu lendu parves - liikumismäng "Linnud ja auto".

2-3 a Teema: Linnud. Eesmärk: Laps tunneb erinevaid linde. Jalutuskäik õues, vaatleme linde, kuulame hääli, loendame, võrdleme suurem - väiksem.

2-3 a Teema: Sügislilled (joonistada kriidiga asfaldile). Eesmärk: Laps joonistab erinevate joonistusvahenditega (värvilised kriidid). Tegevuse käik: Eelnevalt vaadeldud lilli astreid, lõvilõugu, vesteldud lilledest. tegevus toimub lillepeenra ligi kus lilled õitsevad ja lapsed joonistavad asfaldile.

- 2-4 a Matemaatika. Teema: varjud lumel. Eesmärk: Laps õpib pikkuse ja laiuse/kuju järgi võrdlema. Tegevuse käik lühidalt: lapsed seisavad 6-kaupa ravis (päike paistab selja tagant ja lumele tekivad nende varjud). Õpetaja suunavate küsimuste toel varjude võrdlemine. Lapsed mitmes grupis.
-
- 2-7 a Teema: Värvid sinine-must-valge. Eesmärk: Laps teab Eesti rahvusvärve. Tegevuse käik: Heledad kummkindad täita värviveega (sinine-must-valge). Lasta seista, külmuda. Sättida rahvusvärvides kaunistuseks ukse ette lillekastidesse.
-
- 3-4 a Mina ja keskkond. Eesmärk: Laps teab, kuidas kasutada luupi. Laps kirjeldab nähtut. Luupidega mulla uurimine ja pärast poripildi tegemine (kunst). Matemaatika. Eesmärk: Laps õpib kasutama erinevaid vahendeid, tutvub nõoriga puu mõõtmisega, võrdlemine. Nõoriga puude mõõtmine.
-
- 3-4 a Teema: Laste leitud putukad puul, aastaaeg sügis. Eesmärk on teada saada, mis putukaga on tegu, vaatleme, uurime, määrame, kasutame nutiseadet - punalutikas joonistame, loendame jne.
-
- 3-5 a Teema: Linnud talvel. Eesmärk: Laps jälgib lindude tegevust linnusöögimajas. Lapsed panevad lindude söögimajja toitu ja hiljem saavad jälgida lindude tegevust ja millised linnud söögimaja külastavad.
-
- 4 a Teema: "Ilmavaatlus". Eesmärk: Laps märkab muutuseid enda lähiümbruses (seonduvalt ilmaga) - oskab nimetada ilmaga seotud nähtusi (nt. vihm-pilvine). Nt: Õues sajab vihma. Läheme lastega õue ja võtame kaasa suure vihmavarju. Alustame vihmavarju mänguga, mille käigus laulame ka laulu "Vihmake sajab meie õuele". Peale mägu. Olles vihmavarju all, sirutame käed välja ja tajume vihma. Järgneb arutelu.
-
- 4-5 a Teema: Puud pargis. Eesmärk: Laps tunneb puude nimetusi. Laps oskab kasutada luupi. Tegevuse käik: Lapsed lähevad ühe puu juurde. Õpetaja küsib laste käest mis puu see on? Ning peale seda saavad lapsed luubiga puukoort uurida.
-
- 4-5 a Teema: Tere talv! Eesmärk: Laps oskab rääkida talve tunnustest. Lume omadused (külm, pehme, valge), saab teha lumememme jne.
-
- 5-6 a Teema: Puud talvel. Eesmärk: M/K: laps tunneb mõnda lasteaia õuealal kasvavat puud; M: laps orienteerub lasteaia õuealal; K/K: laps tunneb ära esimese hääliku sõnas. Tegevuse käik: Lapse pidid leidma õuealal kasvavad puud vihje või mõistatuse lahendamise abil. Meie õueala puud lasteaia on tähistatud siltidega, kus on kirjas puu nimetus. Sildid olid tegevuse alguses kaetud, puu juurde jõudes häälitati puu nimetus, leiti esimene häälik. Seejärel eemaldati sildilt kate ja kontrolliti, kas leitud puu ja nimetatud häälik olid õiged.
-
- 6 a Teema: Mina ja keskkond: "Ettevaatust - libe tee". Eesmärk: Laps teab ja on ettevaatlik libedal teel. Õues katsetatakse jääl libistamist. Uuritakse, võrreldakse kraanulitega ülepuistatud kõnniteel käies. Räägitakse ohtudest tänaval, kiirustamisest autotee ületamisel - jalutuskäik. Siin oleme kasutanud veel liikluskalendri teemasid ja videode vaatamist. Rääkinud autode pidurdamisest libedal teel. Korranud autotee ületamise reegleid ja ettevaatlikkuse vajadusi.
-
- 6-7 a Teema: Lumehelveste vaatlus. Eesmärk: Laps saab aru, et lumehelbed ei ole alati ühesugused. Tegevuse käik: Erinevatel lumesaju päevadel lasta lastel luubiga lumehelbeid uurida.
-
- 6-7 a Teema: Keel ja kõne: Leia loodusest kujunenud sarnaseid tähti ning kirjuta ise tähti looduslike vahenditega. Eesmärgiks on tähekuju leidmine ja moodustamine. Mina ja keskkond: Putukate leidmine, vaatlus luupidega, kirjeldamine. Eesmärgiks on putukate välimuse kirjeldamine, teadmiste kinnistamine. Kunst: Puukoorelt jälgede võtmine rasvakriitide, õlipastellidega. Eesmärgiks on erinevatel puudel on erinevad jäljendid.

Matemaatika: Puulehtede otsimine. Eesmärgiks puude nimetuste kordamine, loendamine, arvutamine puulehtedega.

Katse

- 2-3 a Kunst. Teema: Poripilt. Eesmärk: Laps teab, nimetab loodusvarasid - mulda, liiva, vett. Laps kirjeldab nende kasutusalasid. Laps kujundab poriga pildi, valides ise kujutatava. Laps võtab oma nõusse plastlusikaga materjali, valab juurde vett. Laps segab liiva, vee, mulla oma nõus. Laps maalib sõrmega, jutustab oma pildi kohta (kes ei soovi sõrmega, kasutab pintslit).
-
- 2-3 a Teema: Kevad. Eesmärk: Laps teab kevade tunnuseid. Jalutuskäik - veeloigud, kuulame erinevaid hääli, lumi on sulanud.
-
- 2-4 a Mina ja keskkond. Teema: Tuult otsimas. Eesmärk: Laps oskab märgata enda ümber looduses toimuvat. Laps teab mõisteid "kergem" ja "raskem". Tegevuse käik: Õuealal. Õpetaja seob väikese puu ühe tugevama oksa külge mitu erinevast materjalist 3 cm laiust ja 50 cm pikkust riba - siid, puuvill, vill, marli. Õues on kerge tuul. õpetaja esitab küsimusi, nt milline pael liigub kõige rohkem/vähem, jne. Lõpuks selgitus, miks see nii on.
-
- 3-4 a Teema: Lume ja jää sulatamine, vee külmutamine, värvilise jää külmutamine - selle sulatamine ja sellega maalimine. Eesmärgiks vee erinevate olekute selgitamine lastele läbi katsete, lume sulatamise eesmärgiks oli lastele selgitada, et lund ei ole mõistlik süüa kuna see on must.
-
- 3-4 a Teema: Lume sulatamine. Eesmärk: Laps teab, et lumest saab vesi. Tegevuse käik: Igal lapsel topsik kuhu paneb lume ja viib sooja. Jälgida kuidas lumi vesisemaks muutub. kas tohib juua seda sulavett?
-
- 3-5 a Teema: Vee olek toas. Eesmärk: Laps teab, mis juhtub lumega toas ja veega õues. Laps valab plastpudeliise vee ja viib selle õue ja toob tuppkaausiga lund, jälgime mis toimub, vesi jääb õues ja lumi sulab toas veeks.
-
- 5 a Teema: Katse lumega. Eesmärk: Laps modelleerib lumest palli. Laps tutvub mõistega külm. Laps teab, et vesi võib olla nii tahke kui ka vedel. Õues sajab lund. Vaatleme lastega ümbrust. Arutleme, mis toimub. Mida saab lumest teha. Hakkame veeretama lumepalle. (Mida nendest teha saab? Nt lumememme, kindlust jne). Tuppkaausi minnes võtame ühe lumepalli kaasa ja asetame selle lauale kaussi. Kui peale lõunaund lapsed ärkavad, vaatame, mis lumepallist saanud on ja arutleme, miks.
-
- 4-5 a Teema: Kuidas lumi muutub veeks? Eesmärk: Laps teab, et lumest sulatatud vesi ei ole puhas. Tuua lund ja panna sulama. Uurida, kas vesi on puhas või must.
-
- 5-6 a Teema: Lume vaatlus. Eesmärk: Laps teab lume omadusi. Lume omadused, mis saab lumega teha - võrrelda, sula ja külma ilmaga lund. Mida saab lumest teha. Katse lume puhtusest (lume tuppkaausi toomine) Vaatlus. kas lumi on puhas, kas on maitsev jms.
-
- 6 a Teema: "Lumest veeks ja siis jääks". Eesmärk: Laps teab lume, vee ja jää omadusi, olekut, lõhna, värvi, kuju. Laps teab, et väiksem kogus lund sulab ja jääb kiiremini. Õue minnes võtab iga grupp kaasa 1 erisuuruses nõu, mis täidetakse lumega. Uuritakse, kelle kõige suurem kauss, sellel kõige rohkem lund. Tuppkaausi minnes võetakse kaasa ja pannakse sulama. Pärast lõunauinakut uuritakse ja võrreldakse ning nähakse uut olekut, värvi, prahti või puru sulavees, nuusutatakse lõhna. Õhtul viiakse jällegi kaussid õue külma jäätuma. Järgmisel päeval uued üllatused. Rühmas võib teha sel nädalal lisaks jäätist - mahlapulka. Lastele põnev. Siit ka teadlikkus, miks lund pole mõtet süüa, jäätist küll. Eriti oma tehtut.
-
- 6-7 a Teema: Jõu ja vastupidavus harjutused kangil rippudes. Aja mõõtmine. Eesmärk: Laps tunnetab enda tugevust, harjutab mõõtmist stopperiga, võrdleb mõõtmistulemusi, mõõdab

tulemusi erinevates tingimustes (kinnastega ja ilma).

6-7 a Teema: Vesi. Eesmärk: M/K: laps teab vee omadusi. Tegevuse käik: Laps kasutab kunstitöodes looduslikku materjali. Tegevus: jäälaternate valmistamine. Vahenditeks olid väiksemad ja suuremad vanad kausid ja ämbrid, erinevad looduslikud materjalid (käbid, oksad jne) ja vesi.

6-7 a Teema: Muna katse. Munal on kiiver ümber ning kui ta kukub jääb terveks. Ilma kiivrita läheb katki. Ohutu liiklemine jalgrattaga. Kiivri vajalikkus.

6-7 a Teema: Lume sulamine soojas ruumis (igas vanuses). Eesmärk: Laps teab, et lumi on söömiseks must. Tegevuse käik: Aeg ajalt toome lume tuppa ja laseme tal kausikeses ära sulada. Laps mõistab, kui tähtis on end soojas ja kuivana hoida. Hoida riided seljas, osata ehitada onni ja kaitsta end niiskuse, tuule ja külma maapinna ning kivide eest. • Eksperiment „Müts “pähe“. Selleks, et näitlikustada kui tähtis on ennast soojas ja kuivana hoida, viia läbi järgmine katse. Võta välja minnes kaasa termos umbes 40-kraadise veega ning kaks sarnast pooleliitrilist purki. Lase lastel valada kummassegi purki ühepalju vett ja katsuda, et vesi mõlemas purgis on sama soe. Aseta seejärel üks ilma kaaneta ja teine kaanega purk umbes 15 minutiks vastu maapinda. Katsu enne ise ja lase siis lastel katsuda, millises purgis on vesi külmem. Niimoodi saavad lapsed praktiliselt õppida, kui tähtis on mütsi peas hoida, et külmetamist vältida.

Avastusõpe

2-3 a Teema: Päev ja öö. Eesmärk: Laps teab päeva ja öö, hommiku ja õhtu mõisteid. 1.variant: Laps jälgib musta või valget paberit; 2. variant: Laps kuulab õp. öeldut mõistet. Valitakse koos ühine tegevus. Laps matkib tegevust.

2-7 a Teema: Poemäng. Eesmärk: Laps eristab rahaühikuid sent, euro. Tegevuse käik: Liisusalmiga lugeda üks laps poemüüjaks, teised ostjad. ostjatel raha mängu eurod ja sendid. Lapsed tulevad ostavad (kaup käbid) ja maksavad nii mitu raha kui müüja küsib.

3 a "Leia asi, mida ütlen" (liivakast, kuusk, värav, lillekast jne.) Lapsed kuulavad tähelepanelikult, mida öeldakse ja jooksevad siis nimetatud esemeni. Eesmärgiks tähelepanu arendamine ja liikuvus.

3-4 a Teema: Vihmaussi teekond. Eesmärk: Laps tutvub vihmaussi liikumisega. Tegevuse käik: Tegevus peale sooja vihma. Vihmausse asfaldil palju liikumas. Lapsed jutustada milline vihmauss välja näeb, kuidas liigub, milleks kasulik.

3-4 a Teema: Puukoorealuse elu avastamine metsas. Lapsed võtavad puukoore kuivanud puult ja uurivad selle all elavaid putukaid. Eesmärgiks näidata lastele, et loomad elavad erinevates elukohtades.

3-5 a Teema: Jäljed lumel. Eesmärk: Laps oskab vaadelda lumel jälgi ja saab teada kelle omad. Jalutuskäigul parki või metsa otsime jälgi lumel, pildistame ja hiljem uurime internetist kellele need kuuluvad, teeme ise ka jälgi lumele ja mustreid.

4-5 a Teema: Loendamine. Eesmärk: Laps moodustab kokkulepitud ja vabalt valitud tunnuse alusel hulga, loendab esemeid, määrab hulga.

4-5 a Teema: Maa, õhk. Vahendid. Pall. Käik. Mängijad ringjoonel, keskel mängujuht, kellel pall käes. Mängujuht viskab kellelegi palli ja ütleb ühe neist kahest sõnast: maa, õhk. Mängija, kellele visati pall, peab selle kinni püüdma ja vastama mõne maal/õhus/vees elava looma nimetusega. Eesmärk: Tähelepanu arendamine.

5-6 a Teema: ehitised, ehitamine. Eesmärk: M/K: laps teab lume omadusi; M: laps loendab 1-10ni. Tegevuse käik: tegevus toimus sulailmaga, kus sai kogeda, et sulalumi võtab kokku. Lapse jagunesid rühmadeks, iga rühm pidi tegema 10 lumepalli, mis tuli asetada üksteise kõrvale, hiljem üksteise otsa. Lapsed loendasid lumepalle, võrdlesid, millise rühma

pallirida oli kõige pikem (olenes tehtud pallide suurusest) ja seejärel püüti pallidest teha "torni". Lapsed kogesid, et pallide üksteise otsa panemine polnudki nii kerge kui esmalt arvati, sest "tornid" kippusid ümber kukkuma (olenes jälle pallide suurusest). Vahva hiljutine kogemus oli see, kui lapsed mängimise käigus õues avastasid, et jääle saab joonistada. Vahel polegi tegevus õpetaja poolt ette planeeritud.

5-7 a Teema: Juurviljad (peet, porgand, kapsas, kaalikas). Eesmärk: Laps teab, tunneb ja nimetab juurvilju mis kasvavad meie koduaedades. Tegevuse käik: Pildid juurviljadega mille all on juurvilja nimetus. Õpetaja nimetab juurvilja, laps leiab pildi ja sedelile kirjutatud juurvilja nime, häälib ja püüab kokku lugeda.

6-7 a Teema: Kokkulepitud maa mõõtmine sammudega. Eesmärk: Laps teab, et erinevatel inimestel on sammu ja jalalaba pikkus erinev. Tegevuse käik: Lapsed loendavad varem kokkulepitud maa ära sammudega. Küsimused lastele: Mitu sammu on see pulkade vaheline maa pikk? Miks te saite erinevad maa pikkused? Järgneb arutelu.

6-7 a Teema: Sadamamäng. Eesmärk: Laps saab teada, kuidas ketas veereb erineval maapinnal. Vahendid: Puuketas, kepid, jäine rada, kõva lumine rada ja pehme lumine rada. Tegevuse käik: Moodustatakse kaks võistkonda, millest pooled lapsed lähevad 10 meetri kaugusele. Lõigata ümmarguse puu otsast kettad, mida tuleb kepiga tõugates oma võistkonna-kaaslaseni veeretada, lükata. Võistkonnakaaslane lükkab ketta teisele poole kaaslaste juurde tagasi jne. Võidab see võistkond, kes lõpetab esimesena.

6-7 a Teema: Kodused toimetused. Tolmu pühkimine. Eesmärk: laps kogeb enda tegevuse tulemuslikkust, teeb koostööd, hindab oma tegevuse tulemust ja vajalikkust, kirjeldab enda tunnet peale tegevust, jutustab omakogemuslikult

6-7 a Teema: "Päikesevalgus ja soojus". Eesmärk: Laps nimetab elamiseks vähemalt 3-me vajaminevat komponenti (soojus, valgus, toitained). Laps teab mõisteid "hommik", "päev" ja "õhtu" ja seostab päikese liikumisega, oskab seda kujutada tahvlil. Õues uuritakse päikesevalgust ja võrreldakse pimedamate ilmadega. Tuntakse oma nahaga olles päikese poole ja keerates vastupidi. Vaadeldakse viimaste lume- ja jääosakeste sulamist. Vesteldakse, võrreldakse talviste pakaseliste ilmade ja hangedega. Kuulatakse linnulaulu ja vaadeldakse - uuritakse lillepeenraid. Nimetatakse olulised muutused, mida avastati. Õues joonistatakse päikese teekond hommikul tõustes kuni õhtul loojumiseni tahvlile. Arutletakse tulemuste üle.

Tööharjutus

2-3 a Mina ja keskkond. Teema: Liiva silumine peale mängimist liivakastis. Eesmärk: Laps käsitseb õigesti reha ja vajadusel labidat. Tegevuse käik: Laps ajab labidaga kinni kaevatud augu, silub rehaga ülejäänud liiva. Laps teab, et peale mängimist koristatakse mäng, tehakse korda mängukoht.

2-3 a Teema: Teeme ära. Eesmärk: Lapsed teavad, et rohu sees ei tohi olla oksid ja kive, sest muru tuleb niita. Tegevuse käik: Ilusa muru ja ohutuse jaoks korjasime mänguväljakult kive ja oksid.

2-7 a Teema: Lindudele toidulaua katmine. Eesmärk: Laps saab teada lindude toitmisest talvel. Tegevuse käik: lindudele toidulauale toidu panemine, rasvapallide riputamine.

3-4 a Teema: Prügi koristamine jalutuskäigul. Lapsed korjavad teeäärtest nähtavat prahti prügikotti. Eesmärk keskkonnast hoolimine.

3-5 a Teema: Lindude toitmine. Kui linde toidab siis järjekindlalt. Rühma aknal linnumaja, lindude vaatlemine, kes seal käivad. On oma piirkond õues, mida rühm hoiab korras - majakestes koristamine (liiva, lume pühkimine, üleliigsete asjade äraviimine, majakeste ümbruses lehtede riisumine)

5-7 a Teema: Kevadtööd. Eesmärk: Laps õpib sooritama harjutusi, mis seotud kevadtöödega.

Tegevuse käik: Tegevuses kasutada liikumisi, sooritama harjutusi mis seotud kevadtöödega (maa kaevamine, peenarde silumine rehaga jne.)

-
- 6-7 a Teema: Õueala puhastamine. Eesmärk: Laps lükkab labidaga lund. Tegevuse käik: Lükata lund ja teha sellest liumägi.
-
- 6-7 a Teema: "Linnukene ootab sõpru" 6.-7.a. Eesmärk: Laps tunneb rõõmu ja vajadust lindude eest hoolitsemisel. Nimetab vajalikke toiduaineid, millega tohib linde toita. Loenda, mitu rasvapalli ja mis suurusega riputasime. Lapsed on vaadelnud ja tutvunud eelnevalt lindude eest hoolitsemisega. Lindude söögiks on ostetud toitu või on lapsed ise kodust kaasa võtnud, kuid vahel on ka lasteaias ise valmistatud seemnetega rasvapalle. Rasvapallide loetelu, suuruse võrdlemine. Meeldetuletus: mitut erinevat toitu võib lindudele anda. Lapsed on jagatud rühmadesse. Osad võtavad algul lumelabidaga ja teevad teele linnumaja juurde lumelabidaga puhastustöö, teised asetavad siis rasvapallid ja osa seemneid või pekitükikese nõoriga. seejärel vahetatakse lumerookimiseks antud labidaga ja saavad teise grupi lapsed lund lükata vajalikus kohas (varikatuse äärealad). Hiljem uuritakse, kas linnukesed käivad söömas ja kuidas nad lendlevad. Lastele selgitatakse, et linde tuleb kuni kevadeni toita. Uuritakse, millised linnud söömas käivad.
-
- 6-7 a Teema: "Talvised tööd õues." Eesmärk: Milliseid talviseid töid saab õues teha. Tegevuse käik: Teeraja puhastamine lumest. Lume kuhjamine onni tegemise eesmärgil. Lindude toitmine (millist toitu tohib lindudele anda).

Õppekäik

-
- 2-3 a Teema: Puud pargis. Eesmärk: Laps tutvub erinevate puudega. Laps nimetab puid, kirjeldab välimust. Laps kallistab puud, soovib puule head kasvamist. Liikumismäng "Puukull".
-
- 2-7 a Teema: Külaskäik muuseumi. Eesmärk: Laps teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (muuseum). Tegevuse käik: Lapsed külaskäigul muuseumis.
-
- 3-4 a Teema: Eesmärk: talvises metsas loomajälgede märkamine, võrdlemine. Matk talvisesse metsa, koos õpetajaga uuritakse jälgi, võrreldakse jne. Toimuvad ka sügismatk ja kevadmatk, looduse uurimine, muutused looduses jne.
-
- 4-5 a Kevade esimesed märgid. Eesmärgiks jalutuskäigu ajal ja õpetaja suunamisel leida loodusest märke kevade saabumisest.
-
- 5-6 a Teema: Orkestripillid. Eesmärk: Laps seostab oma teadmisi igapäeva eluga, laps vaatleb, esitab küsimusi, käitub võõras kohas sobilikult.
-
- 5-6 a Teema: "Tere, kevad". Eesmärk: kevade märgid looduses. Matk lähedusse metsatukka, kus avastame kevade märke, kuulame linna laulu, korjame kaasa looduslikku materjali rühmas meisterdamiseks, peame piknikku.
-
- 5-7 a Teema: Liiklus tänaval. Eesmärk: Laps teab kuidas liigelda ohutult tänaval. Tegevuse käik: Õppekäik tänaval. Eelnevalt vesteldud liikluse teemadel.
-
- 6-7 a Teema: Matk talvisesse metsa. (Viia läbi korduvalt). Vahendid: Lindude ja loomade toit; tööleht „Linnud söögilaul“, viktoriini küsimused. Eesmärgid: Naudib (imetleb) talviseid maastikke; vaatab, kuidas talvituvad taimed; õpib tundma puid nende silueti, tüve, okste ja koore järgi; viib loomadele ja lindudele süüa; teab lindude sulestiku värve; areneb kirjutamisoskus. Ettevalmistus: Õppida rühmas pähe luuletus talvest, talvisest loodusest või O. Arderi luuletus Pisike puu. Teatada lastele, et nad lähevad metsa või parki matkale, et vaadata, milliseks on muutunud puud talvel. Metsa võtta kaasa toitu lindudele ja loomadele. Lugeda lastele jutte loomade toitmisest. Tegevuse käik I: Metsa jõudes nauditakse kaunist loodust, vaadatakse taevast, puude raagus oksid. Kuulatakse metsa vaikust. Loetakse luuletust. Vaadatakse loomade ja lindude jälgi. Proovitakse neid määrata Riputatakse puude külge toitu lindudele ja maha pannakse toitu loomadele.

Räägitakse meil talvituvatest lindudest. Pärast matka värvitakse tööleht või joonistatakse pilt „Linnud söögilaua“ ja arutletakse, kuidas toita linde. Tegevuse käik II: Loetakse luuletust. Vaadeldakse puid: tamme, kaske, mändi, kuuske. Vaadeldes juhtida laste tähelepanu puude tüvele, okstele, koore värvile. Katsuda kätega puude koort: on ta sile või krobeline. Mõiste leht- ja okaspuu, koor ja puit. Peale puude vaatlemist mängida mängu „Leia puu“, kus õpetaja kirjeldab puu välimust, lapsed aga mõistavad, mis puu see on ja otsivad metsas selle puu üles. Pärast matka võib läbi viia viktoriini looduse tundmise teemal. Ott Arderi luuletus Pisike puu. On kasvamas kuskil üks pisike puu, ta rohetav võra on habras ja noor, veel nõrk on ta tüvi ja lühike koor, kuid temagi loodab, et ükskord on suur. On kasvamas kuskil üks pisike puu ja kardab see puuke veel rajajate tuult. On kasvamas kuskil üks pisike puu ja vajab see puu sinu sõprust ja hoolt! Tegevuse käik III: Rääkida lastele puust õhust, selle olulisusest inimestele ning kuidas me õhku saastame. Võrrelda lund metsas ja tänavatel, eriti katlamaja või tehase läheduses, sest nende korstnast tulev tuhk jätab jäljed nii ümbruse maapinnale, puudele kui ka laste riietele. Vaadelda ka ilma, määrata tuule suunda, uurida, kus on lumi rohkem saastatud. Võtta katseks kaasa lund metsast ja tänavalt. Võrrelda lumesulamisvett. Vestlus teemal „Kuidas saab puhast õhku säästa“?

6-7 a Teema: "Meri ja jää". E: Lapsed teavad ohtudest talvisel jääl erinevatel veekogudel. Jalutuskäik mere äärde. Vaatlus, vestlus, võrdlus, jutt ohtudest. Jutt autoga sõitmisest ja sportimisvõimalustest. Jäättee vaatlus. Jääl jalutamine ja uisutamine. Jää võrdlus - sile, krobeline, lumine, praguline, külm, kõva, nõrk.

6-7 a Teema: Õppekäik: (südamenädalal) Vahvad kohad meie lasteaia ümbruses. Eemärgiks oli käia meile vahvates kohtades ja mängida erinevaid mängu ning kinnistada õpitut. Sissejuhatuseks katsusime oma pulssi ja jälgisime hingamist. Edasi toimus liikumismäng laste mänguväljakul staadioni ääres. Kujunes takistusribaks, kus läbida tuli ronimine ämblikul, trepist üles ja liu laskmine. Lõpetuseks toimus pulsi ja hingamise kontroll. Jalutasime järve äärde, kus joonistasime meeskonnana liivale suure inimese, kuhu lisasime erinevad siseorganid. Kordasime üle siseorganite ülesanded ja nende asetsemise kehas. Lõpetuseks tegime palliga õppemängu, mille eesmärgiks oli nimetada söödav või mitesöödav asi. Kui söödav siis püüad palli kinni, mitesöödava korral püüad kinni, kuid viskad palli veel korra üles. Kokku läks õppekäigu peale 45 minutit.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kristel Kolberg,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Õuesõppe rakendamine talvel Eesti lasteaedade näitel“, mille juhendaja on Aigi Kikkas, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kristel Kolberg

21.05.2019

/allkirjastatud digitaalselt/